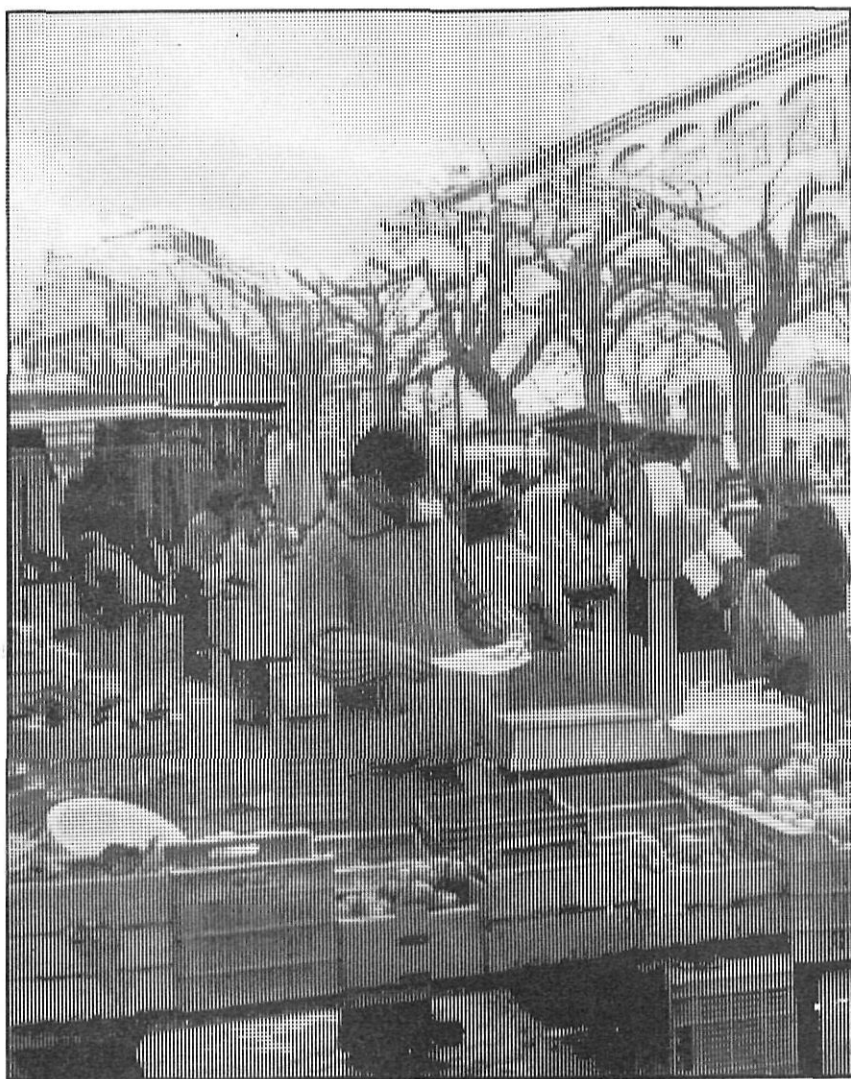

nufaca

PUBLICACIÓ D'AMICS DE CERDANYA

Num. 24

**xerrant
sobre
el
mercat**

**la fàbrica en crisi
l'alcalde d'alp dimiteix**

Preu 75 pts.

RESTAURANT

LLIVIA

Patates al caliu

Graellada de carn

Especialitats
a la brasa

José Antonio, 37
Tèl. 972 - 89 60 96
LLIVIA (Girona)

BAR

RESTAURANTE

RISCO

ESPECIALIDAD EN TAPAS VARIADAS
Y PLATOS COMBINADOS

JOSE ANTONIO, 34

— PUIGCERDA

Restaurant típic de Cerdanya

EL RECÒ

VILALLOVENT
(PUIGCERDÀ)

Tls 88-08-69
88-04-67

Robes a bon preu per a tothom

SERVEI TÈXTIL

C/. José Antonio, 21
C/. Espanya, 11

PUIGCERDÀ

JOIERIA RELLOTGERIA

J. Fullana
PUIGCERDÀ

Gendrau y Camarero Construcciones

C/. José Antonio, 5 Tèl.: 88 09 06 PUIGCERDÀ

HOTEL

RESTAURANTE

DIRECTOR:
JULIO PEREZ DE ROZAS

EUROPA

Plaza Cabrinetty, 16
Tfno. — 88 01 00
PUIGCERDÀ

número 24

RUFACA

Publicació de l'Associació
"Amics de Cerdanya"

Consell de Redacció:

El Biógrafa
 F. Xavier Bosom
 Pere Capdevila
 Francesc Carbonell
 Miquel Casanovas
 Cu - Cut
 Rosa Cuesta
 Laura Fabra
 Pere Font
 Joan Fullana
 Salvador Galceran
 Roger Giral (França)
 Emili Guirao
 Joan Llauro
 Carme Moreno
 Nostalgic
 Joan Peitx
 Josep Peitx
 Xavier Pujol (Corrector)
 Carme Clausell (França)
 Jean Paul Poirier (il.lustració)
 Rosa Maria Rodriguez
 Meritxell Sastre
 Ramon Sola
 Josep Maria Tosas
 El trovador
 Josep Vigo

Edita: AMICS DE Cerdanya

Antic edifici dels Escolapis
 Plaça Belvedere s/n.
 PUIGCERDA

Imprimeix: Imprés - Ràpid
 LLEIDA

PUBLICACIO MENSUAL.

La direcció de la revista no es fa responsable dels judicis personals dels seus col.laboradors.

Aquest passat mes de desembre ha tingut lloc, en assemblea pública, l'elecció de la nova Junta d'Amics de Cerdanya. El primer propòsit de la nova Junta és superar el dèficit econòmic de RUFACA que es venia patint durant els últims mesos.

Cada exemplar de RUFACA costa aproximadament 80 o 90 pessetes. Això vol dir que amb el preu que es vend a la botiga hi perdem unes 21 pessetes, comptant-hi els ingressos addicionals que suposa la publicitat.

Fins al moment hem suportat aquesta situació gràcies a la quota íntegra dels socis d'Amics de Cerdanya (100 pessetes) i als estalvis que s'havien fet al començament, quan els costos d'impressió eren molt més baixos.

La nostra aspiració fonamental és que RUFACA autofinanci i d'aquesta manera amb els diners sobrants de la quota dels socis poder organitzar tota una serie d'activitats que fins ara no s'han dut a terme. Creiem que el soci de l'Associació té dret a veure compensada la seva aportació i hem de dir que treballarem amb més ganes que mai perquè això sigui una realitat.

Degut a tot això ens hem vist obligats a pujar el preu de la revista a 75 pessetes, doncs és l'única manera de que la publicació no quedi ofegada i pugui tirar endavant.

Esperem que aquesta decisió es compregui i com tantes altres vegades hem fet, us demanem des d'aquí la vostra participació i col.laboració.

FEU-VOS SOCIS D'AMICS DE CERDANYA

sumari

EDITORIAL	3	AMICS DE LA NATURA	19
ACTUALITAT CERDANA		COL.LABORACIONS	
Flash	4	El Tratado de Bayona (II)	20 - 21
La Casa de la Vila	5	Parapsicología	21
Ple Extraordinari	6	Segue siendo evidente	21
La dimisió d'En Turiera	6	Una descoberta a Dorres	22
L'Alcalde d'Alp ha dimittit	7	GUILLEM JORDA	22
La Fàbrica "ABET" en crisi	7	LAS ENTREVISTAS INVEROSIMILES	
L'acte públic de l'Ajuntament	8	Avui: Amb Jomeini	23
Llet de Cerdanya embotellada	9	SANITAT	
I dels túnels què?	9	A modo de introducción	24
Señor, que crus	10	RUFACADES	24
El nou any 1980, pòrtic d'una dècada important	11	ESPORTS	
SALVEM EL CATALA		Hoquei sobre gel	25
Massa, força i prou	11	MERCADET DE LA CERDANYA	25
DES DE L'ARXIU		LLETRES	26 - 27
Els Pasquers (V)	12	CARTES A RUFACA	
LES ARRELS		Qui va matar el "Cojo de Màlaga".	28 - 29
Dr. Pigullem, un médico ilustre	13	Contestant a en Bosom	29
Paral.lelisme entre Ix i Tallò	13 - 15	INFORMACIO	30
XERRANT			
Taula rodona sobre el mercat 15 - 16 - 17 - 18			
RECULL			
Apat de la Matança del porc	19		

ash Flash Flash Flash Flash Flash Flash Flash

AMICS DE Cerdanya: NOVA JUNTA DIRECTIVA.

El passat dia 27 de desembre, a les 22 hores, es va celebrar a la sala d'actes de l'Ajuntament l'Assemblea Extraordinària d'Amics de Cerdanya. Les diverses candidatures presentades foren acceptades pels 17 socis assistents.

Així, la nova i tercera Junta directiva quedà constituïda per: M. Rosa Cuesta com a presidenta, Xavier Pujol, vice-president, Ramon Salà, secretari, Pere Domingo, tresorer, i Pere Capdevila, Joan Peitx, Antoni Moreno, Miquel Casanovas, Emili Guirao, Miquel Comella i Jean - Paul Poirier, vocals.

Aquesta Junta espera la desinteressada col.laboració de tots els socis.

El dia 15 de desembre es presentà denúncia per estafa en la venda de llibres corresponents a temàtiques diverses com sanitat, higiene, règimen laboral.

Se produjo el pasado dia 8 de diciembre un accidente de circulación en la circunvalación con la carretera de Aja y en el que colisionaron los vehículos con matrícula AND - 26248 y el GE - 85362. Cabe lamentar el resultado de dos heridos leves.

Sembla que en el poble no hi ha gaire pau, més aviat nervis. Durant aquest mes passat de desembre es presentaren algunes denúncies per baralles entre persones dins la nostra vila.

El dia 8 de diciembre el vehículo B - 3094 - AX colisionó con el vehículo con matrícula GE - 3813 - I en la calle Fuente Llanas, confluencia Felipe Bertran Güell y en el que, afortunadamente, sólo se produjeron daños materiales.

El passat dia 4 de desembre a les 16 hores es produí una baralla en el Bar "La Marinesca" i en la que es va agredir amb arma blanca al vilatà Josep Trescents Pous que resideix en el carrer Ramon Cosp núm. 5, resultant ferit greument. Varen ser detinguts per el fet: Carlos Roldan Diaz, Martin Campillo Sandoval y Clara Clarita Martinez. Lamentem profundament el fet.

UNA OPERACIO DE COR EN EL HOSPITAL.

El passat dia 4 de desembre es produí una brutal agresió en ple carrer, resultant ferit un noi de Puigcerdà amb una punyalada al pit. Traslladat a l'Hospital, va ingressar en estat de mort imminent. Va ésser immediatament atés i començada una intensiva reanimació portada per tres metges de l'Hospital, que varen aconseguir treure al pacient del seu estat crític i posar-lo en condicions d'ésser operat. En la intervenció es va poder apreciar desseguida que la punyalada havia atravesat la paret del cor, entre altres òrgans que també estaven afectats. L'equip de metges va estar intervinent durant set esgotadores hores, fins que aconseguiren reconstruir quirúrgicament tots els teixits lesionats inclos el cor. En el moment d'escriure aquestes ratlles, ens confirmen que l'evolució del pacient és totalment favorable. Ens complau extraordinàriament deixar constància del fet, pri-

merament perquè ens alegra que el noi agredit hagi salvat la vida, i, segonament, perquè ens permet constatar una vegada més l'eficiència i l'alt nivell tècnic i professional que està logrant l'Hospital de Puigcerdà, cosa que, en aquest cas, queda sobradament demostrat i que ens han confirmat totes les persones autoritzades a qui hem demanat opinió sobre aquesta operació. Efectivament, totes han coincidit en afirmar que una intervenció com l'esmentada només pot resultar exitosa en un centre que compti amb un personal i un utilatge perfectament capacitats i amb una excelent preparació.

El primer puigcerdanès i probablement el primer cerdà que nasqué a la dècada dels 80 fou un noi que pesà e quilos 350 grams. El nen es diu SERGI MORENO SOUSA i va nèixer el dia 2 a les 4 hores i 20 minuts de la matinada. Els seus pares són Eugenio MORENO, de professió gruista i la seva mare Manuela SOUSA, brodadora. Moltes felicitacions desde RUFACA, hereu de la dècada.

El dia de Sant Esteve, a les 6 de la tarda, es va celebrar un concert de Nadal a l'Església de Sant Domènec. Va actuar la "Coral Belles Arts" de Sabadell, i va interpretar obres dels segles XVI i XVII i unes populars cançons de Nadal. Aquest concert va ser organitzat pel Centre d'Iniciatives i Turisme de Puigcerdà i Cerdanya. L'assistència fou d'unes 200 persones.

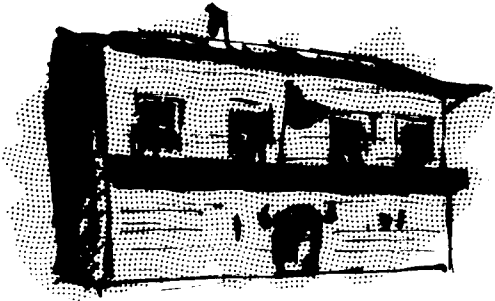
Aquest mateix dia de Sant Esteve, el club d'esquí va organitzar la projecció d'unes pel.lícules de l'esport blanc. Aquest acte va tenir lloc a la Biblioteca de La Caixa, i malgrat ésser convocat per a les nou de la nit, hi va haver força públic infantil.

El 29 de desembre, a les 22 hores, Amics de Cerdanya va organitzar una conferència demostrativa de parapsicologia. La dita conferència va tenir lloc a la Sala d'Actes de l'Ajuntament i va ser a càrrec del parapsicòleg Enric Mitjans.

Les properes eleccions al Parlament de Catalunya (13 de març) han començat a produir un cert moviment en els esmorteïts partits presents a la comarca. De moment sembla que els noms dels candidats de la comarca que sonen són els següents: Xavier Bosom i Joan Fullana pel PSC i Josep Peitx pel PSUC. Dels altres partits hem sapigut que han fet propostes concretes però en el moment de tancar aquesta RUFACA, ni que sigui a títol de rumor, en sabem res.

Ha sortit a la venda el Calendari Cerdà 1980 a on es poden trobar els patrons, festes majors, dites, etc., de Cerdanya. El calendari ha estat recopilat per Joan Pous, de Bellver, i Martí Juncà, de Rigolisa, editat per l'Ajuntament de Bellver, revomanat per l'IEC i distribuït per RUFACA.

A RUFACA som uns desagraïts: les portades del mes passat no haguessin estat possibles sense la col.laboració, apart la dels nens, dels col.legis. "Nunca es tarde cuando llega": gràcies.

la CASA de la VILA

EL PLE DE DESEMBRE

La ritual lectura de l'acta anterior per part del secretari donà peu a s'iniciés el Ple del dia 21 de desembre amb l'absència del regidor Pérez de Rozas.

SOBRE URBANISME:

Es llegí en primer lloc un escrit de la Comissió d'Urbanisme de Girona que informà el consistori sobre l'acord de l'esmentada comissió per tirar endavant el planejament conjunt de la Cerdanya "gironina". Els Plans o Normes Subsidiàries de cada municipi seran redactats per un sol equip escollit a concurs que els farà amb criteris comuns. La subvenció és de dos milions i mig pel pla conjunt de la Cerdanya, mentre els altres dos milions i mig correran a càrrec dels Ajuntaments en base a l'extensió del municipi i el nivell demogràfic (a Puigcerdà li podria costar 1.100.000 pts.).

El Ple havia de pronunciar-se sobre la necessitat o no de l'adhesió de l'Ajuntament de Puigcerdà a aquesta proposta. L'informe d'en Josep Peitx fou en el sentit que Puigcerdà se segregués d'aquesta intenció, sense que això s'hagués d'interpretar com un intent de desvincular-se de la comarca, sinó perquè era una decisió que venia forçada per l'avançat que estava la Revisió del Pla General de Puigcerdà i perquè, en conseqüència, adherir-se a la proposta suposaria un endarreriment de dos anys, temps que Puigcerdà no pot suportar sense gaudir d'una regulació urbanística. El regidor Bosom (PSC) fou més partidari d'acceptar la proposta de la Comissió d'Urbanisme de Girona argumentant que la revisió del Pla General de Puigcerdà podia no ser admesa per Girona i que llavors ens trobaríem sense res.

Després d'una extensa discussió, a proposta de l'alcalde, s'arribà a l'acord consensuat de no adherir-se a allò que proposava la Comissió de Girona i efectuar les consultes pertinents per telèfon a fi d'aclarir els possibles malentesos que hi podia haver so-

ta les interpretacions diferents d'alguns regidors. Consultes que en el moment de tancar aquest número de RUFACA es seguien fent a l'espera d'una reunió amb el cap de la Comissió de Girona, Joaquim Espanyol, el proper dia 18, per tal d'aclarir definitivament les posicions de l'Ajuntament de Puigcerdà i la Comissió d'Urbanisme de Girona, essent que molts municipis cerdans volien retirar-se al no sentir-se recolzats per l'Ajuntament de Puigcerdà.

"CERDANYITIS", ADEU:

L'alcalde i el regidor Sapé (C i U) informaren al Ple sobre l'estudi que s'ha fet sobre el problema de l'aigua a la Vila que inclou un projecte de remodelació del sistema de l'aigua pressupostat en uns 72 milions de pessetes. Es digué també que s'havia presentat a la Diputació de Girona, al Governador Civil i a Salut Pública de la Generalitat. El resultat d'aquestes visites és que la Diputació es va comprometre en 1,5 ó 2 milions, el Governador en 2 més des d'ara i que la resta se n'haurà de fer càrrec la Confederació d'Aigües de l'Ebre que és qui, en definitiva, té l'última paraula sobre el tema.

No cal subratllar la importància d'aquesta notícia que, si acaba tirant endavant —i tots els indicis no diuen res en contra— ens podem despedir d'una de les nostres tradicions, malauradament, més arrelades: "la cerdanyitis".

EL NOSTRE AJUNTAMENT NO COBRA.

El tercer punt de l'ordre del dia fou la renúncia al sou per unanimitat de tot l'Ajuntament. El regidor Peñarroja (EM) demanà que es precisés la quantitat a què es renunciava, contestant-li el Secretari que aproximadament la quantitat era d'un milion doscentes-mil pessetes, és dir, el 3 per cent del pressupost ordinari. El regidor Ravellat (C i U) demanà que a aquestes pessetes se'ls hi dones un destí concret, com per exemple a un vitalici per l'amo de la torre del Parc, la qual cosa fou considerada com

excessiva per Francesc Turiera (UCD).

Dels informes de les Comissions en destacariem del de Sanitat la substitució del Dr. Callegari, cesat a petició pròpia, pel Dr. Brivian, prof. de la Facultat de Medicina de Saragossa. En el capítol de la Comissió d'Ensenyament, la regidora Julià (CI) demanà al responsable de la Comissió, Francesc Turiera, que començarien a reunir-se, responnent l'increpat que ell ja havia dit feia temps que fessin el que volguessin. En aquest punt l'alcalde reafirmà la seva posició de reorganitzar les comissions de treball fent-les més petites i més concretes.

Després d'aprovar la concessió de 10.000 ptes. per pagar un ajudant per l'Escola d'Arts i Oficis, la regidora Julià feu una proposta d'adhesió al projecte del Parlament Europeu conforme el qual s'havien concedit uns 4,5 mil milions de ptes. per la millora de les comunicacions, quantitat que podia afectar possiblement a la Cerdanya (Túnel de Puymorens).

El Ple estigué d'acord i com el tema no era per menys els nostres regidors van ençar una conversa en què van arreglar els problemes de Gibraltar i, si mal no recordem, també algun d'Alemanya.

Però aviat s'entrà a l'apartat de precs i preguntes, en el qual en Bosom demanà a la Comissió de Serveis que informés sobre la qüestió de l'escorxadador, contestant en Peitx que de moment està parat perquè els carnícers havien de fer una sortida d'informació i encara no han dit res al respecte. Es convingué en què potser convindria empenyer-los una mica.

I el Ple acabà amb l'exigència del regidor Fullana (PSC) de què constés en acta la seva disconformitat amb el procediment d'en Pérez de Rozas quan a l'acte públic informà sobre la pista de gel atribuint tots els mèrits a la UCD.

PLE EXTRAORDINARI

El dia 12 de desembre es celebrà el Ple Extraordinari que l'Ajuntament havia anunciat per tal de prendre les resolucions econòmiques que hauran de regir la vida municipal durant l'exercici de 1980. El Ple en principi tenia que pronunciar-se envers el Pressupost del proper any i les Ordenances Fiscals corresponents a dit exercici. La veritat, però, és que el Pressupost ha tingut que ésser ajornat fins a mitjans de gener ja que manquen disposicions del Govern desenvolupant la normativa per a conèixer el funcionament del nou pressupost, tota vegada que ha estat enviada l'estructuració dels pressuposts municipals per tal de adaptar-los a la nova estructura dels Pressuposts Generals de l'Estat.

Amb referència a les Ordenances Fiscals, s'han tingut en compte les següents directrius: a) La situació deficitària actual de l'Ajuntament, que entre dèficits del Pressupost ordinari derivats dels darrers exercicis i els crèdits extraordinaris, té un deute

de l'ordre de 40 milions. b) La necessitat d'assumir competències cada vegada més àmplies per tal d'arribar a cobrir totes les necessitats municipals. c) L'existència de serveis municipals deficitaris que han d'anar-se anivellant, especialment els de suministre d'aigües, recollida d'escombries, escorxador... d) L'inflació persistent, que encareix constantment les despeses municipals i els serveis. e) La conveniència de no procedir a un augment dels tributs en un any en que la situació econòmica no es preveu massa boiant.

La Comissió, vistes les directrius esmentades, proposà els nous tipus fiscals referits a totes les Ordenances existents anteriorment, les quals foren augmentades el mínim imprescindible per tal de poder atendre les despeses i el ròsec progressivament, fins a poder consolidar un pressupost amb tota normalitat.

La Ordenança de Façanes en mal estat ha estat reformada a la baixa en proporció

de mil per cent a fi de situar-la a un nivell a l'abast dels propietaris. Per altra banda, s'aprovà la nova Ordenança de Despeses sumptuàries que afecta als establiments de l'activitat hotelera, fixant un escalonat segons categories per activitats i establiments. La seva dificultat de gestió per aplicació directa de la normativa legal, aconsellà però a l'Ajuntament anar de cara a establir uns concerts anuals amb els establiments afectats, que començaran a gestionar-se a primers d'any. El mateix es preveu per les sales de festes.

L'exposició feta pel Sr. Secretari i per la Comissió d'Hisenda pertanyent als punts concrets de cada Ordenança, després les deliberacions, aclariments i quelcuna petita modificació convinguda pel Ple, mereixeren la general aprovació dels reunits, quedant per tant aprovades les noves Ordenances Fiscals per a 1980 que, un cop exposades al públic, publicades al Butlletí de la Província i homologades, si s'escau, pel Delegat del Ministeri d'Hisenda, tindran la naturalesa de vigents i entraran en aplicació.

El Ple resultà monòton i pesat per la quantitat de xifres que es manejaren i per la consideració estrictament econòmica de la temàtica sobre la que versà, si bé hem de reconèixer que fonamental per la marxa i efectivitat de l'Ajuntament en el proper any que comença. ●

Primer va ser el rumor, estès com la pólvora. Després, la seva absència a l'acte públic de l'Ajuntament en el qual se'ns informà per boca del seu company de partit Sr. Perez de Rozas que en el si de l'organització no havia presentat la dimissió, però que li havia dit personalment.

Quan ja tothom ho donava com fet, el regidor en qüestió aparegué en els dos plens celebrats durant aquests mes. A la fi del darrer, vàrem aturar-lo per preguntar-le què hi havia de cert sobre la seva dimissió. Ens contestà que, de moment, no hi havia res, que era veritat que li havia dit personalment a en Pérez de Rozas, però que no hi havia res establert a curt termini. Al demanar-li quines serien, en tot cas, les raons de la dimissió, ens respongué que res de tipus personal, per incompatibilitat entre les ho-

LA DIMISSIO D'EN TURIERA

res de dedicació que li requeria l'ajuntament i les hores que li feien falta pels seus assumptes particulars.

Al canvi d'imatge amb què ha vingut prodigant-se amb aquest nou Ajuntament, en el sentit de tenir una actuació radicalment diferent de la que tingué quan fou batlle, més d'acord amb els temps que correm, li haurem de sumar el fet que hagi aconseguit tenir-nos pendents de la seva

decisió durant uns quants dies. El resultat és que, agradi o no, haurem de convenir en què aquest regidor s'ha convertit, si es que no ho era, en una peça clau del nostre Ajuntament. D'aquí la importància del tema, i més si tenim en compte que el rumor començà a aparèixer en un moment en què l'alcalde havia anunciat la necessitat de procedir a una reestructuració de les comissions de treball de l'Ajuntament. ●

TOSAS-SASTRE

José Antonio, 4 PUIGCERDÀ

AUTO ESCOLA PUIGCERDÀ

Victòria, 4, 1º

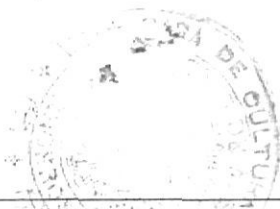
PUIGCERDÀ

Quan el mes passat donavem la notícia sobre l'intent de dimissió de l'alcalde d'Alp Sr. Pous, teniem que haver acavar amb la paraula "CONTINUARA".

Efectivament, aquest mes de desembre l'alcalde ha dimitit. I quan tot el poble d'Alp esperava que ho fés en una reunió ordinària de l'ajuntament per la qual cosa hi assistí força gent, el tema no va ser tractat. Però al cap de dos dies el que llavors era alcalde presentà la dimissió per escrit.

El resultat momentani és que Alp s'ha quedat sense batlle i amb una greu crisi a l'ajuntament originada pel problema de la seva successió. Si el mes passat deiem que qui tenia més possibilitats d'ocupar la cadira del batlle era en Tajà, doncs es tracta d'una persona d'Alp que és d'allà on provenen la majoria dels vots, aquest mes (en el moment de tancar RUFACA, dos de gener)

L'ALCALDE D'ALP HA DIMITIT

qui té no poques possibilitats és el Sr. Rossell, recolzat per la Molina i, pel que sembla pel propi Tajà.

Davant aquesta situació, la posició de la Candidatura Renovació ha estat tallant: no sols han presentat la dimissió els tres regidors, sinó que han renunciat també unànimement tots els components de la candidatura. Les raons semblen molt clares. En primer lloc la previsible marginació a que els tres regidors de l'oposició es veurien sot-

mesos, conduint-los a agafar un paper que no els hi correspon i que es prestaria a la demagògia fàcil per part del sector majoritari, el qual podria "engaltar-los-hi" tot el que fos negatiu de la gestió de l'Ajuntament.

El resultat és que de nou membres que componen l'Ajuntament ara només n'hi han sis. . . Per aquest mes sí que acabem l'article dient: "CONTINUARA".

RUFACA

LA FABRICA "ABET" EN CRISI

Hem sortit de nou al carrer. Sí les notícies que ens arriben són confuses i amb un grau de desinformació molt gran. Sembla ser que la fàbrica ABET tenen problemes, es parla que si tancaran, que no tancaran.

El problema és bastant greu, doncs pràcticament és l'única indústria que tenim a Cerdanya, l'única indústria que ha sobreviscut en el decurs del temps amb tots els problemes que això comporta, tenint en compte que ens trobem en una comarca que no té tradició industrial, per tot això hem cregut necessari assabentar-nos de la veritat. Per tal motiu varem anar a la fàbrica i vàrem ser rebuts per la direcció de l'empresa i aquí us portem el que hi ha al respecte.

Es evident que estem patint les conseqüències d'una crisi econòmica i que es reflecteix bastant en aquest sector d'indústries electròniques. Es clar que la crisi també ha arribat a la fàbrica. El pas que es creu més adient per a tots, i és el que es duu a terme, és la reducció de jornada mitjançant un acord empresa - treballadors avaluant com veritable la situació de crisi abans de donar el pas següent de pur tràmit davant la Delegació de Treball, i això és el que s'ha fet fins ara, a partir d'aquí pertany a la Delegació dictar resolució i que la reducció de jornada es dugui a terme.

Tanmateix se'ns va dir que es treballa en la construcció d'un nou aparell per a aconseguir així el relleu de l'empresa i que per tal motiu era necessari aquest ajut

per part de l'Estat i que l'empresa es pugui mantenir el màxim de temps abans de treure al mercat el nou aparell que suposaria la normalitat de la fàbrica ABET.

Per una altra banda cal dir que l'estat no dona facilitats, ans al contrari, perquè se'ns va informar que la liberalització de les importacions de materials electrònics suposa un greu perjudici pel sector que no pot competir amb el material estranger.

Se'ns va parlar també de que l'empresa sempre ha invertit els beneficis en nova maquinària i en millores de la tècnica de treball remarcant en tot moment la unitat existent en el sentit que no són empresa per un cantó i treballadors per un altre, sinó que són 40 persones lluitant per superar aquest moment crític.

Fins aquí la informació que ens varen donar, del que deduïm que l'empresa està fent els possibles per tal de mantenir aques-

ta unitat de treball que hi ha a Cerdanya i creiem que la qüestió es prou important per tractar-la amb la deguda informació per tal de que no es deformi la realitat com s'està fent. Tanmateix és una de les empreses que té major nombre de treballadors, aleshores es podria originar un problema social que tots esperem que mai no arribi.

RUFACA

NOTA DE LA REDACCIO.-

Just en el moment de tancar RUFACA ens ha arribat a les orelles que els intents de redreçar la situació no han reeixit.

Sembla ser que la situació financera no permet sostenir per molt temps la reducció de jornada laboral, sense que arribés a afectar la indemnització dels treballadors en cas d'expedient de crisi. Així és possible que quan tingueu la RUFACA a les mans aquesta situació sigui un fet.

En els propers números donarem més informació sobre les novetats que es vagin produint al respecte.

L'ACTE PUBLIC DE L'AJUNTAMENT

Els que segueixen una mica d'aprop l'actuació municipal van poder congratular-se que el dia 6 es celebrés el primer acte públic de l'ajuntament després d'una llarga trajectòria des del mes de juliol en què es va decidir fer-lo. Una sala plena de gom a gom callà respectuosament quan el batlle inicià amb puntualitat el seu parlament, amb el qual resumí la feina portada a terme fins el moment, tot i lamentant-se que el dèficit econòmic i l'inevitable rodatge del nou consistori hagués impedit un major treball. Del seu resum en destacariem les novetats, doncs de les altres coses que va dir, el lector de RUFACA pot estar-ne assentats mitjançant la informació dels plens.

Assenyalem en primer lloc la notícia que dins el pròxim quinquenni (80-85) Puigcerdà entre en els plans d'actuació del Ministeri d'Educació per poder obtenir un nou edifici escolar que aculli l'Institut i la Formació Professional.

Quant a l'informe econòmic, el batlle remarcà que el deute pujava a 13.600.000 ptes., de les quals el nou Ajuntament era responsable d'aproximadament la meitat. Els crèdits concertats en l'actualitat són els següents:

- 1966: 2.000.000.- ptes.
  - 1970: 5.500.000.- ptes. (terreny comprat pel quarter de la G.C.)
  - 1972: 3.200.000.- ptes. (carretera de Vilallobent)
  - 1973: 5.000.000.- ptes. (compra edifici Escolapis)
  - 1976: 12.000.000.- ptes. (Poliesportiu)
  - 1978: 7.000.000.- ptes. (Ampliació crèdit Poliesportiu).
- El resultat és que s'ha de pagar tres mi-

lions 622.000 ptes. anuals per cobrir aquests crèdits, xifra que no rebassa el sostre creditici de l'Ajuntament.

L'ORDRE PUBLIC I L'AIGUA

Molt difícil seria resumir el debat llarg i ple que es produí. Si ens regim pels temes que suscitaron més interès, haurem de començar per la qüestió de l'ordre públic. Contestant al respecte, l'alcalde digué que era un problema de manca de mitjans (dues urbanes i dos serés són insuficients per a garantir l'ordre) i agrafà l'ajut de la Guàrdia Civil. Quan afirmà que potser s'hauria d'anar pensant en un servei de policia municipal, però que existia el problema del finançament, se li suggerí des del públic que el poble el pagaria content.

El regidor Sapé (C. i U.) informà dels resultats negatius dels anàlisis d'aigua portades a terme per Sanitat i que s'havia arribat a la conclusió de receptor l'aigua lliure de la muntanya, purificant-la abans d'entrar en el dipòsit. Després d'una intervenció des del públic, reconegué que s'havia de pensar també en la sortida.

LA "VEDETTE" DE LA NIT.

La "vedette" de la nit fou, sens dubte, el regidor Pérez de Rozas (UCD). La seva intervenció com a responsable de les festes s'inicià amb una "bronca" molt justificada dirigida a aquell 35 per cent de comerciants que encara no han pagat el rebut de les festes, contribuint d'aquesta manera a que el dèficit s'elevés a 560.000.- ptes (Veure's també RUFACA d'octubre).

L'esmentat regidor informà dels tràmits fets al voltant de la pista de gel: les gestions per "les altures" d'UCD, a començament de setembre, de les quals va obtenir certes promeses que enguany es concreten en una subvenció de 15 milions de ptes., i una altra de 4 o 5 milions de ptes. anuals promeses pel governador pel pròxim quadrienni. Afirmà que això suposava una satisfacció per la UCD i pel poble de Puigcerdà i des

del públic se'l contestà dient que era una llàstima que tots els regidors no fossin d'UCD perquè a hores d'ara ja no tindriem problemes ni d'aigua, ni de llum, ni de res. No sabem fins a quin punt la UCD té dret a posar-se la medalla de la pista de gel, però allò que és cert és que cap company del consistori ni cap persona del públic el va desmentir.

EL MERCAT.

El tema que aixecà la polèmica més dura fou el del mercat. Sota la controvèrsia que s'inicià arran del nombre de places concedides per l'Ajuntament i el nombre de places de mercaders reals, hi era evident l'eterna contradicció entre comerciants i consumidors. Els primers defensant llurs interessos com a ciutadans que contribueixen econòmicament en la bona marxa del municipi, els altres defensant llurs interessos de consumidors. Els uns subratllant la il·legalitat del fet que hi hagi més parades del compte, els altres oferint als botiguers la possibilitat de muntar una parada. El regidor Vicens Peñarroja a favor de que hi puguin venir tots els mercaders que vulguin, el regidor Pérez de Rozas precisant el seu desacord.

Aquests i molts altres temes, com els noms dels carrers, les escombraries, la necessitat d'evitar la marginació de la Cerdanya en el tema dels túnels, els ingressos de l'Ajuntament, el problema dels ambulants sense diners que acostumen a dirigir-se a altes hores de la nit a la rectoria i altres emplenaren un acte lleugerament informatiu en què l'Ajuntament intentà vendre una imatge que, pel que es deduïa dels comentaris a la sortida, no va quallar gaire. La veritat és que l'Ajuntament va complir i si algunes coses no van agradar o sobre altres s'havia d'informar més a fons, d'això no es pot culpar al consistori, sinó al públic que no vàrem gosar demanar-les.

RUFACA

BAR RESTAURANTE
REAL AEROCUB DE LA CERDANYA

DAS (GIRONA) - Tel. 89 00 88

BODAS - BANQUETES - BAUTIZOS - SERVICIO A LA CARTA

EN EPOCA DE ESQUI.

SELF SERVICE - "CREMATS" - VINOS CALIENTES - "FONDUES" DE QUESO O BOURGIGNON (RESERVE SU MESA)

LLET DE CERDANYA EMBOTELLADA

L'aparició a la venda de llet amb l'etiqueta de la Cooperativa Agropecuària de Cerdanya és un fet, en principi, prou important per a Cerdanya per les perspectives que comporta de cares a la industrialització i comercialització d'un producte bàsic a una comarca on el sector ramader ocupa un lloc rellevant dins la seva economia.

Fa temps que se'n venia parlant. De fet, des de que l'any 1965 la Cooperativa començà a recollir llet (6.000 litres diaris al principi evolucionant positivament després cap els 15.000 litres i arribant alguna vegada als 30.000 i escaig) aquesta ha sigut una possibilitat oberta que trobava les dificultats, però, d'un plantejament macroeconòmic del problema de forma que la capacitat productiva de la Cerdanya no podia ser competitiva davant les grans empreses lactàries. El resultat d'aquest plantejament ha sigut que, fins el moment, la llet de la comarca s'ha anat venent a Lactaria Española, S.A. (RAM) i que la quantitat de llet recollida no hagi sobrepasat de la meitat de la que es produeix a la part de Cerdanya adscrita a Girona. La resta de llet se l'emporten un Grup de Colonització de la Seu, la Cooperativa Cadí i "Castillo".

Potser és pel fet que fins ara la Cooperativa no hagi arribat a aglutinar la producció lactària de la comarca, limitant-se a intervenir en el procés com un intermediari més entre el productor i el consumidor, però com un intermediari més que no pot competir amb els preus més alts que poden oferir els altres receptors esmentats de la nostra llet gràcies a tenir fabricació pròpia, potser és per això que la Cooperativa s'ha vist impelida a donar un pas més per tal d'impedir que el nombre de litres recollits continui disminuint.

Sigui com sigui, l'embotellament de llet és un pas endavant, malgrat no es tracti encara d'un procés productiu propi de la Cooperativa, sinó d'un cànon pagat a la RAM per a que aquesta procedeixi a l'embotellament, la qual cosa segueix essent un negoci rendible i gens perillós per aquesta gran empresa. Però les avantatges que per la Cooperativa comporta aquest primer pas es centren en què els 20.000 litres embotellats, si bé no comporten cap rendiment, arriben a finançar-se sense dèficit i això suposa una campanya publicitària gratuïta

que pot ajudar a consolidar el producte en el moment en què pugui sortir al mercat d'una forma menys precària que l'actual.

Quines son les dificultats per portar a terme la industrialització? En primer lloc, les que acompanyen als tràmits administratius donada la necessitat d'ampliar les instal·lacions de la Cooperativa en un altre lloc del que actualment està ubicada. El

problema econòmic no és un problema greu si es té en compte la possibilitat d'obtenir o mantenir alguna subvenció de l'APA (Agrupació de Productors Agraris) que cobriria les despeses de maquinària. L'economia força sana de la Cooperativa (uns 6,5 milions de benefici el darrer any) és en aquest sentit un punt positiu que pot contribuir a accelerar el projecte. ●

I DELS TUNELS QUE?

Dos túnels?, un túnel?, quin dels dos?, cap túnel? Pot haver-hi realment algun túnel?, ens interessa? en aquests moments de crisi podran trobar-se dos mil milions de pessetes per finançar-los? Aquestes i altres preguntes contribueixen a la confusió que, d'ençà que es parla dels túnels, patim els cerdans. Però comencem pel principi.

Arran del holding (societat de societats pot traduir-se) de les dues empreses promotores dels projectes de Toses (PROYDE-GESA) i Cadí (PROPISA) quedava, d'antuvi, descartada l'utòpica possibilitat de que es fessin dos túnels. El problema residia llavors en decidir quin dels dos túnels es faria si se'n feia algun. Els Ajuntaments de

Cerdanya varen poder-se definir a finals de juny i ho feren majoritàriament a favor del túnel del Cadí, malgrat els Ajuntaments d'Alp, Fontanals i Bolvir els semblés més interessant el de Toses.

Però el pacient lector que hagi seguit el tema a la premsa a hores d'ara ja deu estar desconcertat per la informació contradictòria que va arribant sobre el tema: des d'una reunió d'alcaldes del Ripollès i Cerdanya en què es defineixen a favor del túnel de Toses i en què es dona la casualitat que els Ajuntaments de Cerdanya —o almenys el de Puigcerdà— no hi eren presents, fins a la possibilitat de que entre les primeres tasques que vol dur a terme la Generalitat hi hagi el de les comunicacions a Cerdanya (llegeix's túnels), probablement per enllaçar amb els projectes francesos (Túnel de Paymourens) i en la perspectiva de l'entrada de l'Estat Espanyol a la CEE; tot plegat fa pensar que ens estan prenent el pel. ●

Es volen fer importants reformes al Casino de dalt. Per una banda, és ja una realitat el nou local del bingo. Aquest local, molt més ben acondicionat que l'anterior, ha estat fet respectant en tot moment l'estructura existent i ofereix al client i visitant un ambient agradable.

Per altra banda se'ns va informar que això només és el començament d'una sèrie de reformes ecarades a que el Casino recuperi el seu caire de cap i casal de la vila.

10/RUFACA/gener

S'intenta que els guanyats de l'arrendament de la discoteca i sala de bingo es puguin invertir en acondicionar el teatre i d'aquesta manera la comarca recuperaria un local en el que es podria realitzar activitats (obres de teatre, recitals, etc.) que d'altra manera no es fan degut a la seva poca rendibilitat.

Des d'aquí desitgem que tot això tiri endavant i ben aviat sigui una realitat.

RUFACA

“SEÑOR, QUE CRUS”

Sin participación, como siempre, como en todo. . . Para qué más comentarios. También me pregunto si es justo indignarse. Creo que no; no vale la pena. Cuando las cosas no se quieren, ¿por qué patalear e intentar a toda costa mantenerlas?, ¿verdad que es absurdo?

Pues sí, con el absurdo topamos a diario. Este es el caso de la exposición - concurso de pesebres que se ha organizado para estas Navidades.

2. Sí DOS pesebres han sido todo lo que los 7.000 habitantes de Puigcerdá han aportado a esta exposición. Los otros 8 han sido hechos por el Grup d'Esplai y por los organizadores que, sintiendo vergüenza ajena, pensaron que no era demasiado elegante abrir una exposición “popular” con dos botones como nuestra.

Si somos masoquistas que nos gusta indignarnos, tiramos de los pelos, aburrirnos y lamentar que en “este pueblo” no haya nada ni se haga nada, no caigamos en el absurdo de intentar ocultarlo. Disfrutemos sufriendo. Es lo nuestro.

No pretendo justificar el acierto o no de unos pesebres, unos murales, unas fotos o lo que sea. No es eso; todos lo sabemos.

Ramón Solá
Miquel Casanovas
Pere Capdevila.

EL NOU ANY 1980, PORTIC D'UNA DECADA IMPORTANT

Comencem un nou any, que voldriem que fos per a la nostra Vila i per tota la comarca un any de progrés en tots els camps de la vida comunitària i que representés un nou avenç cap a un futur solidari i ple de prosperitat per a tots; però també i molt especialment, un futur de germanor.

La Cerdanya la constituïm una comunitat prou reduïda com per a somniari i intentar fer real el que predominin els sentiments d'amistat i de col.laboració recíproca que permetin actuar per damunt dels egoïsmes, els recels i les gelocies, treballant tots plegats amb miras de que es vagin llimant les arestes que resten d'un passat sustentat en la lluita entre germans, per tal de convertir-lo en un present de compenetració, d'eficaç treball col.lectiu, d'equilibri en tots els aspectes de la vida en comú.

Això no té que representar, però, el descuidar en cap moment els afanys i l'esforç mitjançant els quals cadascun, des d'el lloc que ocupa dins la nostra societat, contribueix a l'implantació del que considera el seu ideal de vida. Contràriament al que alguns pensen, quan en una societat s'ha aconseguit aïllar els paràsits que gaudien de l'aparell de poder en propi benefici i tots el que estan en els llocs de responsabilitat tenen l'únic empeny de cercar el benestar del poble, el joc polític ha deixat d'ésser una lluita entre enemics per a convertir-se en una competició entre adversaris. Una competició que s'ha d'efectuar noblement, sense demagògies ni dogmatismes, amb l'objectiu essencial d'aportar tots plegats el millor, quantitativa i qualitativament al nostre abast pel servei dels que ens han confiat d'una o altra manera la responsabi-

litat de conduir la marxa de la nostra societat.

Així, tant els responsables dels col.lectius polítics com els de les entitats socioeconòmiques i culturals i de les institucions representatives dels interessos generals del nostre poble, hem d'entregar-nos inequívocament a la tasca que ens hagi tocat assumir amb la sola mira de l'interès comunitari. I des d'aquest interès pel bé general de la nostra societat, hem de fer possible endegar les solucions més positives als problemes actuals i modelar el futur més profitós per les nostres gents.

Els socialistes venim actuant des d'aquesta perspectiva, intentant millorar les nostres institucions, entitats, gremis i sindicats, i esperem que tots els Ajuntaments democràtics de la Cerdanya contribuïr a la consolidació d'aquest esperit que ha de fer real per a tothom la democràcia, tal com estableixen les noves lleis i les primeres Magistratures del país ens demanen.

En el camp municipal és necessària i cada cop més evident una obertura a totes les gents per tal que les actuacions siguin cada vegada més participatives i menys corporativistes, i pensem que el primer pas que es pot donar a l'Ajuntament de Puigcerdà sigui una crida general per a contribuir tots, entitats i ciutadans, joves i grans, a la planificació i l'organització de les festes de tot l'any, mesura important per quant si s'assoleix la col.laboració i el calor general, ajudarà a trencar l'individualisme característic de l'època passada i a obrir noves actuacions a la participació de tota la població.

A nivell de col.lectius polítics properament s'encetarà un nou camp de confor-

tació amb ocasió de les eleccions a Diputats a la Generalitat, de les que haurà de sortir-ne el nou Govern de Catalunya. La gent de Cerdanya tindrà ocasió, per tant, de reconèixer els mèrits i les deficiències de cada grup polític en les actuacions passades i la sinceritat i la justesa dels programes establerts per al futur pròxim, donant a conèixer la seva voluntat al marcar el camí de l'esdevenidor al mateix temps que demostrant qui els mereix la confiança per la rectitud i eficàcia de la seva línia política.

Els socialistes empenem el nou any amb la mateixa honestetat política que ens ha caracteritzat fins el present, intentant tirar endavant els nostres programes per a servir a les gents de la Cerdanya mirant al bé general, sense enfeudaments ni compromisos obscurs al marge del coneixement del poble, en la seguretat de que la nostra tasca coherent i progressista, però mai radical ni demagògica, ha de reportar indubtables beneficis d'ordre moral i material a la nostra Vila i a tota la comarca, que ja aquest any que comencem aniran fructificant en noves realitats visibles en profit de tothom.

Els socialistes sabem que Puigcerdà i la Cerdanya poden arribar a ésser el que entre tots ens proposem, per molt que ara ens sembli difícil i llunyà, si tots sabem veure amb els ulls de la imaginació i de l'estudi com es pot aconseguir el poder polític i econòmic necessaris per fer-ho realitat i tots plegats som capassos de forjar una voluntat de treball i de col.laboració col.lectius com a instrument imprescindible per aconseguir-ho.

Amb aquesta il·lusió esperançada desitjem a tothom un FELIC ANY ANOU i un VENTUROS ANY POLITIC DE 1980, que sens dubte ha de propiciar una dècada important, sobretot si sabem aprofitar el moment històric.

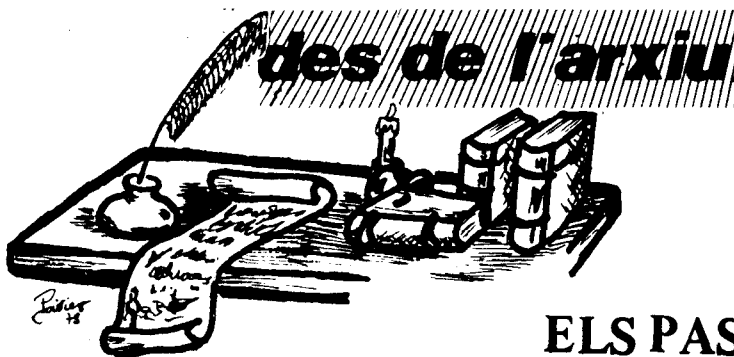
salvem el català

MASSA, FORÇA i PROU

Sovint, en la llengua parlada, "massa", "força" i "prou" fan els plurals "masses", "forces" i "prou"; aquest últim, fins i tot, en certes zones, fa el femení "prouta". Es totalment incorrecta la formació d'aquests plurals, així com la del femení de "prou".

Seguint, doncs, la normativa, direm: "tenim massa diners", en lloc de "tenim masses diners"; "sabem força cançons", en lloc de "sabem forces cançons", i "ja té prou maldecaps" en lloc de "ja té prous maldecaps". Es a dir, "massa", "força" i "prou" han de restar invariables, encara que el mot al qual acompanyin estigui en plural.

Laura Fabra

ELS PASQUERS, V

ALTRES ACTES DE POSSESSIO DELS PASQUERS. Ultra les concòrdies i altres fets, mitjançant els quals Puigcerdà va acreditar tothora el seu domini sobre les tan repetides muntanyes dels Pasquers, ens cal esmentar encara alguns altres actes feaents de possessió i de l'esmentat domini:

1) Usar de la prerrogativa de nomenar "Banders" o Batlles de les muntanyes i boscos, tant dels Pasquers com de la Baronia de Saltèguel, el qual tenia el dret i deure d'imposar multes i sancions als usurpadors o damnificadors de totes aquelles muntanyes i boscos. Dret que consta expressament en el privilegi del rei Jaume, del 2 de maig de 1269: "... et vos vel vestri nuncii pro predicta pena possitis dicta bestiarum ac etiam pastores illa custodientes et res eorum pignoraré", és a dir, que dit bander pot multar i penyorar els bestiaris i pastors. També consta aquest dret en l'acte de confirmació dels Pasquers pel rei Joan, el 20 de març de 1388, quan diu que el faci observar per tots els forasters, banders o guardes d'aquells boscos i muntanyes: "... et observari faciatis per quoscumque forasterios, banderios et custodes portuum et memorum predictorum".

Fou reconegut l'esmentat dret de nomenar "banders" o guardians de les muntanyes, per En Ramon de Julià, Veguer de Cerdanya, i per En Francesc de Sant Dionís Jutge ordinari de Puigcerdà, el 15 de desembre de 1372, confirmant que els homes de Puigcerdà estan en possessió de posar "banders" en els llocs de llurs pròpies pastures, i que els esmentats "banders" poden penyorar els bestiaris estrangers que hi trobaran. . . També fou reconegut en la qüestió existent entre els de Puigcerdà i els d'Angostrina: "... quod si infra dictos terminos et portus repererint aliqua bestiarum dicta erbatica damnificancia, quod illa pignorent et ad dictam villam Podiceritani adducant ut banna iam alias super hiis ordinata ab eorum dominiis exigantur et damna resarciantur"; és a dir, que poder penyorar els bestiaris (forasters) que es trobin damnificant aquelles pastures, i siguin portats a Puigcerdà per fer-los pagar la pena establerta i n'hagin rescablat els danys ocasionats. Adhuc el 4 de maig de 1560 s'esmenta una

vegada més el privilegi del rei Joan de 1388 on consta expressament la facultat dels de Puigcerdà, de nomenar i posar "banders" o batlles de les muntanyes.

Efectivament, per tant, els còsols de Puigcerdà, en dates i anys diferents —fins i tot, àdhuc el 1679— han lliurat nomenaments de "bander", Batlle o guardià de les muntanyes. N'hem escollit un exemplar de 1649, degut al detall que fa d'algunes partides d'aquelles muntanyes, diu així:

"NOMINACIO de Batlle de la Baronia de Saltèguel i demés muntanyes de la vila, feta pels Srs. Còsols, en la persona de Rafel Pagès. Los doctors en lleis, mr. Jacinte Montellà, mr. Jaume Morer, Jaume Vilar i Joan Soldevila, lo present i corrent any còsols de la universitat (vol dir del Comú) de la vila de Puigcerdà i en dit nom Barons de la Baronia de Saltèguel, Les Cases, La Tarrada, Comells, Bosc del Coll del Bruell, Ovella, Segramorta, Perafitia i altres termes de dita vila, i per altra part, Senyors i propietaris de les muntanyes, pasquers, estanys, forasteries de dita vila, ço és, de Lanós Pimorent, Camp Cardós, La Coma d'en Garcia, Via Farrera o Lluta, Pradella, La Bosllosa, Estany Llat, Tescorada i altres molts estanys, Roda, Barres, lo Pla dels Avellans, Mata Gallinera, Vallmarans, Roca Roja, Carlit, Escales, bosc de Matanova, Castellar, Mal forat, Aigües fredes, les deveses d'Angostrina i altres muntanyes i termes; al honorable Rafel Pagès, natural de dita vila de Puigcerdà, SALUT en el Senyor. Confiant plenament en la legalitat, indústria i suficiència vostres, amb tenor de les presents, vos cream en Batlle de dits llocs i termes, muntanyes, pasquers, estanys i altres de dita vila, a ella concedits tant per los Srs. Reis de immortal memòria com encara amb altres justs i legítims títols de compres, amb tenor de les presents, vos cream, nomanam i constituim Batlle de la dita Baronia de Saltèguel i altres damunt dits termes a ella anexas, i en bander, foraster i guarda de les damunt dites muntanyes, estanys, pasquers, termes i forasteries de dita vila, donant-vos ple poder de inquirir, certificar i capturar totes i qualsevol persones que delinquiran en dita Baronia, tant en civil com en criminal, i portar i posar

dits presos capturats, en poder nostre i de la dita vila, i aixibé qualsevol bestiaris que depeixeran, i persones que llenyaran, carbonaran o faran fustes o donaran altres danys en aquells llocs i termes, fent crides i altres intimacions, ordre i prohibicions de justícia a vós ben vistes, executant dites ordres i penes conforme a justícia i no res menys en los dits pasquers, estanys i forasteries, prendre, penyorar i porta a mà nostra tots i qualsevol bestiaris que peixin en dites muntanyes, gent i filats i altres qui pescaran en dits estanys, o faran llenys, fustes o carbons sens llicència nostra, demanada i obtinguda, i altrament per vostres predecessors en dits càrrecs han acostumat fer, donant-vos plenament nostres "vices" amb pleníssima facultat. E per ço havem manat expedir les presents nostres provisions per lo notari i secretari nostre baix escrit i segellades amb lo nostre segel comú i firmades de mà d'un de nosaltres. Dat en la vila de Puigcerdà als 29 del mes d'abril de l'any de la nativitat de nostre Senyor Déu Jesucrist 1649" (Signats: "Lo Dr. mr. Hyacinto Montellà, Còsol en primer grau. De manament: Rafel Puig, Notari i Secretari").

(Continuarà)
SALVADOR GALCERAN
Arxiver Diplomat

la
RUFACA
info no
llegiu:

RUFACA
PUBLICACIÓ D'AMICS DE CERDA

DR. FIGUILLEM. UN MEDICO ILUSTRE, HIJO DE PUIGCERDA

El 7 de enero de 1771, nace en Puigcerdà, Francisco Piguillem Verdacer, hijo de Pedro Piguillem Saló, médico de la Villa. Desde muy joven muestra —como su padre— inclinación por la Medicina, iniciando a los 15 años sus estudios en la Universidad de Cervera en la que prontamente se distingue como un alumno excepcional licenciándose en 1790, cuando contaba solamente 19 años de edad. Inmediatamente se traslada a Puigcerdà e inicia una estrecha colaboración profesional con su padre a lo largo de diez años, durante los cuales completa su formación en la Universidad de Montpellier y publica gran número de trabajos científicos, uno de los cuales es premiado con la Medalla de Oro de la Real Academia de Medicina.

Indudablemente, a fines del siglo XVIII, eran las enfermedades infecciosas presentadas de forma epidémica, la principal preocupación de los médicos. Enfermedades que hoy día imponen tan poco respeto como el sarampión o la escarlatina, originaban —por aquel entonces— verdaderos estragos entre la población infantil, contándose a centenares las defunciones de niños por estas causas. Lo mismo cabe decir de la viruela, tifus, cólera, etc., cuyas epidemias suponían auténticas catástrofes entre la población adulta, llegando a diezmar —en algunos casos— pueblos y ciudades enteras.

Fue precisamente a finales del siglo XVIII cuando, en Inglaterra, un médico llamado Edward Jenner observó que las personas que se habían contagiado de la viruela de las vacas no contraían la viruela humana, por violenta que fuera la epidemia. Ello le llevó a obtener el líquido de las pústulas de las vacas y empezar a inocularlo a la gente para protegerlos de la viruela.

De la palabra vaca, vino pues el nombre de “vacuna”. Los éxitos conseguidos en Inglaterra por el método de inmunización preconizado por Jenner llegaron a oídos del Dr. Piguillem, quién se movilizó de inmediato para conseguir linfa vacunal, cosa nada fácil si tenemos en cuenta los precarios medios de comunicación de la época. Pero, al parecer, no era el Dr. Piguillem hombre de fáciles desalientos y su tenacidad dió el fruto esperado.

Efectivamente, justo a finales del año 1800, llega a sus manos

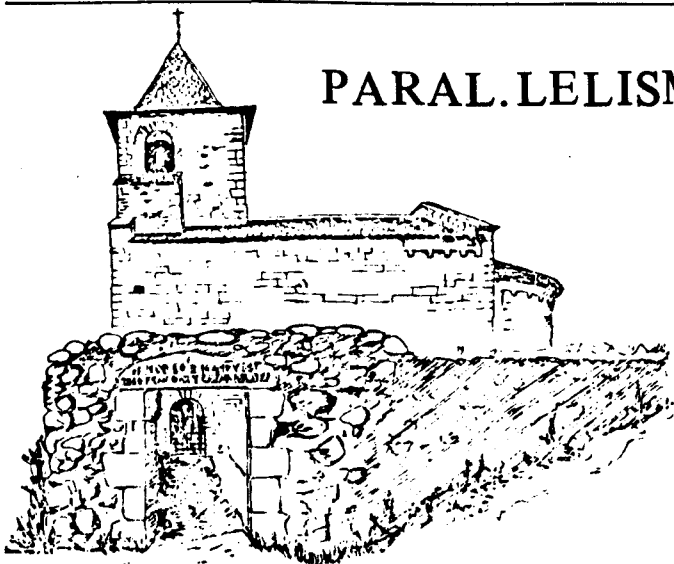
la primera linfa vacunal que inculó inmediatamente y ante las autoridades locales a una docena de niños de Puigcerdá que, de esta forma, se convertían en las primeras personas vacunadas contra la viruela en nuestro país; de la misma forma que el Dr. Piguillem se constituía en el pionero de la vacunación en España e incluso en América (a la que llegó desde España) extendiéndose gracias a los éxitos conseguidos por las inoculaciones del médico ceretano.

No hace falta decir que las inoculaciones le eran solicitadas de todas partes, especialmente de Barcelona, a donde tuvo que pasar a residir, convirtiéndose en uno de los médicos más renombrados de la ciudad. Sin embargo, su interés científico no conocía límites ya que —aparte de la vacunación— fue también el introductor de otros descubrimientos de la época como el famoso estetoscopio, cuya utilidad ha persistido durante dos siglos, llegando a convertirse en el distintivo del médico y su instrumento inseparable. Por si ésto fuera poco siguió publicando trabajos científicos, que alternaba con una intensa actividad periodística en el Diario de Barcelona.

Pero el exceso de trabajo no perdonó al Dr. Piguillem. Su salud sufrió un serio quebranto y a pesar de regresar a su Cerdanya natal con la ilusión de recuperarse, nada pudo evitar su muerte, que se produjo el 21 de agosto de 1826 a los 55 años de edad, tras haber sido nombrado por el Rey, “Médico de Cámara”.

Ahora, entrados en 1980, año en que se considera la viruela como prácticamente erradicada de la faz de la tierra gracias a la vacunación, el Colegio de Médicos de Gerona ha editado un libro de homenaje al Dr. Francisco Piguillem Verdacer, en el que se editan las cartas por él escritas desde Barcelona a una señora de Puigcerdá, que fue quien voluntariamente se ofreció para que sus tres hijos fueran los primeros vacunados por el insigne médico. Desgraciadamente no ha quedado constancia del nombre de esta señora ni de sus hijos, pero las cartas, editadas guardan todo el sabor, el símbolo y la sutileza de una época difícil, de un hombre entregado a su profesión y de una madre valiente.

J. Llauro Güell

PARAL·LELISME ENTRE IX I TALLO

Ix ja figura com a parròquia l'any 839 a l'acte de consagració de la Catedral d'Urgell, i es en el segle XI quan hereda la capitalitat del comtat de Cerdanya de la romana Llivia.

El 16 de març de l'any 1177, Alfons I el cast, primer rei de la Confederació Catalano - Aragonesa, que passava els estius a Ix, decidí la construcció d'una nova vila al cim del Mont Cerdà, un lloc més fàcil de fortificar i de defensar de possibles atacs del Nord.

Aquesta nova vila fou voltada de muralles i dotada de tota mena de privilegis, aigües, boscos, pastures, mercat, hospital de pobres, etc. etc., això impossà la decadència d'Ix.

Talló figura també a l'acte de Consagració de la Catedral d'Urgell encapçalant la llista de parròquies de Cerdanya amb el nom de Santa Maria Tollorensens.

TALBOT 150 LS. 1442 c.c.

Potencia súper y gasolina normal.

L'energia: una crisi universal.

El cotxe universal també té una solució pràctica a la crisi de l'energia: El Talbot 150 LS.

Un model nou que planta cara a la pujada de la gasolina. Sens renunciar a lo essencial: la satisfacció de posseir i conduir un automòvil.

Talbot 150 LS:
el primer i l'únic.

El 150 LS es l'únic cotxe que amb un poderós motor de 1.442 c.c. gasta gasolina normal: de 90 octans y estalvia 6 pts. per litre.

Dues ventatges unides avui, aquí. Per primera vegada.

Menys peces. Més economia.

Tecnologia avançada, mecànica probada i solucions estalviadores. Les ventatges universals que el cotxe LS comparteix amb els altres Talbot 150.

Sense necessitat de posar a punt. Gràcies a l'encesa electrònica.

Solament es necessari canviar l'oli una vegada

SUBE LA GASOLINA

**GASOLINE
PRICES UP!**

**ESSENCE
PLUS CHERE!**

cada 7.500 km.

No son necessaris el reglatje de frenos ni de l'embrague. I no cal revisar la bateria mai més.

Major aerodinamisme. Menys consum.

La moderna línea aerodinàmica del 150 augmenta la velocitat i estabilitat. Reduïm el consum.

Ademés, es l'únic de

la seva categoria capaç de triplicar el seu portamaletes fins 1.400 dm³. Solament abatint el seient darrer.

Descobreixi el reste de les seves universals ventatjes en el Concessionari més aprop seu. Allí l'espera l'esperit automovilista dels Talbot 150.

 **AUTOMOVILES
TALBOT**
CONCESIONARIO

BAUS, S.A.

Ctra. de les Tries, 43
OLOT

Pels voltants de Nadal de l'any 1225, el comte de Cerdanya Munó Sanç, promulga la carta de fundació d'una vila on ja hi havia el castell de Bello - Videre, unes penyes situades al costat del Segre anomenades Puig de Talló. Un lloc fàcil de defensar i que degut a la dolça alçada oferia una bona vigilància als camins del Pendís i als de la vall de Segre.

Aquest nou poble es converteix ben aviat en una pròspera vila protegida per comtes i reis.

Tant Ix com Talló estaven situades a la plana i l'estrategia militar de l'època comtal va aconsellar traslladar-les a dalt d'uns cims. D'aquesta manera van nèixer Puigcerdà i Bellver dues viles noves plenes de vida i es van anar enfonsant dins de l'història els primitius nuclis d'Ix i de Talló.

Masoir

xerrant

TAULA RODONA SOBRE EL MERCAT

RUFACA sempre ha cregut convenient que per recollir informació el millor que es podia fer era demanar l'opinió als directament afectats, sobre un determinat tema. Es així que per parlar del mercat vàren creure imprescindible convocar a l'Associació de Comerç, com a entitat més representativa del sector comercial a Puigcerdà, a la Comissió de Serveis de l'Ajuntament (van assistir-hi: Juan Salinas, Vicens Peñarroja, Juan Vidal i va excusar la seva absència el Sr. Perez de Rozas) i al Sr. Alcalde com a responsable del mercat, i per últim a les centrals sindicals, (CC.OO. i U.G.T) que són les que poden representar mínimament els consumidors.

L'associació de comerç ens va fer una dura i molt justificada crítica sobre el procediment amb què es va organitzar la xerrada, doncs no els hi havíem explicat el

caràcter de taula rodona que volia tenir aquesta trobada. A l'arribar i trobar-se amb la presència de les centrals sindicals, presència que desconeixien per descuit nostre, van tenir la sensació de que allò era una mena de "encerrona". Així ho van manifestar exigint que ho féssim constar públicament, la qual cosa fem assumint tota la responsabilitat.

Al transcriure la xerrada hem mantingut el bilingüisme en el que es va desenvolupar.

RUFACA.— S'ha dit que els comerciants tenen interès en fer desaparèixer el mercat.

ASSOCIACIO DE COMERÇ.— Parlar de què es volia treure el mercat de Puigcerdà és tan absurd que ja ni se'n te de parlar. No li cap en el cap a ningú, i menys a cap comerciant que es tingui que treure el mercat. Tota la gent que ens ve el diumen-

ge ve pel mercat però també n'arreglem el comerç, o sigui, que ens va molt bé. Inclús havíem demanat fer-ne dos, un al "quartel" i un altre a la Plaça Cabrinetty. Ho vàrem demanar a l'Ajuntament. Es van presentar més de dues-centes firmes de comerciants de Puigcerdà demanant-ho. O sigui, que no va ser demanat de paraula sinó per escrit i amb les firmes corresponents.

DIVISIO I REGULACIO DEL MERCAT

ASSOCIACIO DE COMERÇ.— El comerç de la Plaça Cabrinetty va anar a l'Ajuntament representats per dos comerciants demanant que, ja que les 60 parades que oficialment hi té que haver al mercat de Puigcerdà no hi caben al "quartel", en possessió 40 en el Passeig i 20 a la Plaça. Hi han dificultats, però és cosa de l'Ajuntament dir si és factible o no. Si algun dia el mercat es pogués posar en un lloc resguardat també estariem conformes.

VICENS PEÑARROJA (Ajuntament).— Respecte a la petició de dividir el mercat, l'Ajuntament encara no ha pres cap decisió i per tant no podem dir ni una cosa ni l'altra.

ASSOCIACIO DE COMERÇ.— Me n'alegro que hagi contestat així perquè fa uns dies parlant amb vostè em va dir que no es podia fer perquè els taxistes havien reclamat que no volien el mercat allà. Nosaltres creiem que se n'ha de parlar, i sense perjudicar els taxistes, intentar portar a terme aquest projecte, perquè serà millor pel comerç que la gent volti i fins i tot pels mateixos del mercat que no tindran que estar apretats en un lloc. Respecte al nombre de parades voldríem dir que si es comencen a posar 200, 300... parades totes aquelles avantatges que teníem amb un mercat disciplinat i regulat es perden. L'Associació vol que hi hagi una regulació del

mercant. Estem d'acord que el mercat és un bon element per la classe treballadora doncs regula els preus i també per nosaltres com a consumidors. Pot haver algun comerç de Puigcerdà aïllat que li perjudiqui molt el mercat i que aquest comerç hagi fet, en cert moment, passos per a que el mercat es tregui. Però allò que podem assegurar és que la majoria estem d'acord en què el mercat és beneficiós i el volem. Aquesta és la nostra posició. Ara bé, sense voler donar la culpa a ningú, doncs estem segurs que s'hi han dedicat hores, aquest estiu el mercat ha patit una total anarquia. Nosaltres sempre hem demanat que qualsevol decisió que es prengui a l'Ajuntament i afecti el comerç ens sigui prèviament consultada per fer les coses més bé, no per anar en contra de res. La nostra posició amb tot això és molt clara.

RUFACA.— S'ha parlat que les places legals del mercat són 61. Enguany hi ha més places. Als representants de l'Ajuntament els hi demanaríem si estan d'acord amb les 61 o s'haurien de permetre més places.

JUAN SALINAS (Ajuntament).— Yo particularmente diría que no estoy de acuerdo con las 61 plazas del mercado. Creo que habría que ampliarlas como mínimo a 80, sin perjudicar los intereses personales del comercio, pero tampoco los de la clase trabajadora.

ALCALDE.— Des del punt de vista de la Comissió de Serveis de l'Ajuntament, hi

ha dues classes de parades: les permanents i les ambulants. Precisament les que creen més problemes son aquestes últimes. Un dia determinat se'ns poden presentar tres ambulants i un altre 30. Es una de les facetes que hem de mirar d'arreglar. La meua forma personal de pensar, doncs a l'Ajuntament no s'ha tractat el tema, es que hi hagin 61 places fixes, i s'hi ha lloc, mirar quantes parades ambulants hi caben, per què l'ambient també és un regulador, no del comerç de Puigcerdà, sinó del mateix mercat. Per altra part, quan els ambulants ja estan aquí, no els hi pots dir que no.

ASSOCIACIO DE COMERÇ.— Qui va fixar 61 places fou l'antic Ajuntament. Per això nosaltres parlem de 61. Si l'Ajuntament hagués dit 80, parlaríem de 80.

RUFACA.— La Comissió de Serveis de l'Ajuntament té algun criteri fet sobre el funcionament del mercat.

VICENÇ PEÑARROJA (Ajuntament).— Encara no ho hem pensat.

RUFACA.— Demanem a les centrals sindicals que es defineixin sobre el tema de la regulació del mercat.

UGT.— Nosotros estamos por aumentar el número de paradas, aunque también estamos de acuerdo en que tiene que estar un poco más organizado.

ASSOCIACIO DE COMERÇ.— Amb 100 parades no hi pot haver organització. Tots sabem els problemes de circulació que hi ha cada diumenge: camions que van contra direcció, parades pel mig... en fi una disbauxa.

UGT.— Pero para eso hay unas urbanas. ASSOCIACIO DE COMERÇ.— Però no tenen autoritat, no els hi fan gens de cas.

RUFACA.— Traspasaríem aquest tema a l'Ajuntament, demanant-li si veu possible tenir un mercat ben organitzat amb un nombre de places superior de l'establert oficialment (61).

ALCALDE.— El mercat comporta un problema de circulació. Aquest problema no és solament el diumenge al dematí, els altres dies també existeix un problema de circulació. Aquí s'ha parlat de que s'anava en contra direcció: estic completament d'acord; també s'ha parlat de les urbanes, però les urbanes tenen un horari d'actuació, treballen unes hores determinades i quan es produeix tot això es al matí, a l'hora d'entrada al mercat, i quan es torna a produir es a l'hora de la sortida, perquè l'espai es petit i els mateixos que estan al mercat contribueixen al desordre.

VICENÇ PEÑARROJA (Ajuntament).— Seguint amb la línia de l'alcalde, valdria la pena que haguessiu anat al mercat aquests últims diumenges per veure com no hi queda ni una furgoneta, ni un cotxe, ni un camió, llevat d'alguns cotxes de gent forastera que ha aparcat allà i tenim que treure'l amb la grua. Respecte a això voldria dir que els que venen al mercat ara estan a ratlla. Hi han hagut algunes sancions: una en concret ha sigut la de tres diumenges sense venir perquè havia armat escàndol. Amb això vull dir que la demanda que s'havia fet a fi d'organitzar el mercat, treien camions i cotxes, ja està solucionada. Des de l'Ajuntament podem assegurar que tot això ens ho estem prenent molt en serio.

RUFACA.— L'Associació de comerç demana que hi hagin 61 places o simplement que el mercat estigui regulat?

ASSOCIACIO DE COMERÇ.— El problema no es que hi hagin 100 o 200 places. Nosaltres creiem que si el lloc es adequat per 60 que n'hi hagi 60 i que si es adequat per 70 doncs que n'hi hagi 70. Ara bé hem de tenir en compte que el comerç a Puigcerdà representa algo en una comarca que no té indústria. Els pocs llocs de treball (35 - 40 al comerç), aquestes crisis que van venint i vindran a tot el món, endemés, repercuteixen en el comerç a Puigcerdà, i si encara l'ofeguem més, aquestes places, poques o moltes, ben pagades o mal pagades, es perdràn. Crec que tots hem de tenir una certa simpatia per aquella persona que prefereix donar els beneficis aquí i no a fora perquè així els uns ajudem als altres.

SALINAS (Ajuntament).— Lo que no

encontramos correcto es que se desplacen 10 u 8 personas y se les tenga que decir que no pueden parar. Yo creo que no perjudicando al comercio ni sus intereses personales debemos dejarlos parar.

ASSOCIACIO DE COMERÇ.— Sota el seu punt de vista estic amb vostè, però ignora si tot això perjudica o no el comerç. Tot el que es un abús desorbitat arriba un moment que perjudica a un sector determinat. Nosaltres el que volem es que l'anarquia que hi ha hagut acabi. Felicito si ja s'ha començat a fer alguna cosa. Varem venir a parlar del mercat perquè hi havia tres o quatre senyors de botigues de Puigcerdà que per entrar al seu comerç havien de saltar caixes. I per una altra banda, els cotxes del Parking tenen sempre problemes per sortir perquè hi ha sempre parades al davant. La nostra obligació és intentar solucionar aquests problemes. El problema, per tant, no és el nombre de places, potser un mercat ben organitzat de 60 places donarà uns beneficis majors que un mal organitzat de 200. Hem de parlar entre tots sobre quin és el mercat més adequat. Respecte al problema dels ambulants, creiem que té fàcil solució. Si a partir de les places fixades venen X ambulants, el més elegant, és dir-los-hi "avui pareu, però la setmana que vé no podreu venir perquè les places son fixes". Evidentment, el dia que porten mercaderies no se'ls hi pot dir que se'n vagin, però se'ls ha d'avisar que si tornen a venir s'exposen a que no puguin parar.

ALCALDE.— Aquesta qüestió l'estem estudiant ara, doncs s'han de donar les places per aquest any que comença. Hem de veure entre tots com s'organitza.

ASSOCIACIO DE COMERÇ.— El nombre de places no es va fixar des d'un punt de vista de si convenia més 80 perquè regulés més els preus o 40, sinó que es va fixar per l'espai de què es disposava llavors. El passeig dona com a màxim per 50 places i, per tant, es va parlar que ja que s'havien establert 60 fixes i dues ambulants, 40 es posesin al Passeig i 20 a la Plaça. La missió de l'Ajuntament, si vol ampliar aquestes 61 places, és trobar un lloc adequat i presentar el projecte a l'opinió pública. Des del nostre punt de vista s'està incurrint en una il·legalitat, doncs mentre no es prengui un acord municipal sobre el nombre de places, no se'n poden posar més d'aquelles que en el seu dia va atorgar l'altre Ajuntament.

CC.OO.— Em sembla molt bé les propostes de l'Associació de Comerç. L'assumpte de dividir el mercat és una qüestió d'ordre tècnic, pot haver persones perjudi-

cares. Jo veig el perill de què altres sectors del poble demanin que es posi mercat a la seva zona. Em sembla que seria qüestió d'estudiar-ho. Es necessària una regulació i estem d'acord en què si es pot ampliar s'ampliï el nombre de places, sempre que hi hagi un ordre, que el mercat no estigui molt atapaït i que no es vegi una disbauxa. També és molt necessari el control sanitari. Sembla que l'Ajuntament està posant mesures que es veuen. Totes aquestes coses es poden anar solucionant mica en mica.

VICENÇ PEÑARROJA (Ajuntament).— A mi m'ha semblat entendre que l'Associació de Comerç no està per una reducció del mercat, sinó per una regulació.

JOAN VIDAL (Ajuntament).— L'Ajuntament és el poble, el comerç és el poble, el consumidor és el poble i el que no és del poble és el mercader, que és passant. Ara bé a aquest no el podem despedir així per les bones, perquè és una tradició de fa molts anys. També vull dir que si es pren una decisió a l'Ajuntament voldrem que el comerç estigui present.

ASSOCIACIO DE COMERÇ.— Voldríem dir dos punts perquè en quedi constància: en cert moment es va insinuar que aquesta qüestió es podria resoldre fent una votació entre comerciants i mercaders. Això no ho acceptem, nosaltres creiem que tenim uns drets per sobre dels mercaders que avui venen i demà no. El segon punt és, resumint-lo, que volem una regulació del mercat, que hi hagi una disciplina, i si aquest mercat pel que sigui es va ampliant i arriba un moment que pot perjudicar el

comerç, tampoc estem conformes. Per això creiem que a l'hora de les decisions hem de ser consultats.

CONTROL SANITARI I DIFERÈNCIA DE PREUS

ASSOCIACIO DE COMERÇ.— El mercat es de tots. Jo em considero un client, ara bé, no donen duros a quatre pessetes. El mercat es presta a una poca garantia de molts productes. Una altra cosa a tenir en compte, molt important, és la qüestió de l'higiene. Jo he vist un camion de pernills amb tres persones dormint a sobre els pernills. Això es horrorós i no ho podem acceptar pel bé de tots. El que volem és que hi hagi una inspecció sanitària del mercat i una regulació.

ALCALDE.— La qüestió del control sanitari, encara que no ho sembli, s'està fent. L'inspector municipal, el veterinari, ho està controlant. Precisament fa pocs dies va fer una denúncia d'un senyor que no és de fora sinó de la comarca. El control sanitari que es pot dur a terme és limitat: si en un camion dormen tres persones, això és pràcticament impossible de controlar.

RUFACA.— Hi ha la qüestió de la diferència de preus entre el comerç i el mercat.

UGT.— Sí, per exemple, un mono d'esquí per nen que a la botiga va costar 1625 pts. i al mercat un idèntica es va trobar per 975 pts. Si el del mercat es guanyava la vida, com és possible aquesta diferència de preus.

ASSOCIACIO DEL COMERÇ.— S'ha de tenir en compte que les botigues ofereixen

una varietat de colors i de talles que no trobar-se al mercat. La botiga té una il·luminació, uns emprovadors, si una cosa no va bé l'arreglen, una dependència i tot això

suposa una inversió que es paga al comprar l'article. Respecte a la fruita, hem de pensar que un pagès pot vendre més barat al mercat perquè no hi ha intermediaris i aquest mateix producte quan arriba a la bo-

tiga el comerciant no el pot vendre al mateix preu que el ven el pagès. També cal dir que hi ha articles que semblen idèntics però que quant a la qualitat no ho són. Per exemple, els embutits són molt més baixos de preu, i si tots sabem que el preu del kg. de carn val "tant", això indica que aquest embutit no se sap de que està fet.

RUFACA.— Per cloure la taula rodona, ens quedaria la qüestió de l'aportació econòmica dels mercaders a la contribució municipal, en general, i en el cas de les festes tal i com es va demanar en l'acte públic de l'Ajuntament.

VICENC PEÑARROJA (Ajuntament).— Els mercaders paguen actualment 100 pts. per m/2 i si algun comerciant vol posar alguna parada paga menys. Vàrem quedar que al fer el pressupost el mercat també és pujaria. Ara, quan a la sobretasa en concepte de festes, encara no ho hem pensat i es una cosa a tenir en compte quan planifiquem tot el que fa referència al mercat. De moment ja hem comprat uns bidons grossos per recollir les deixalles i que quedi més net.

ASSOCIACIO DE COMERC.— Entre tots ho anirem arreglant.

Rosa Cuesta i Joan Peitx

LLET D'ALTA MUNTANYA ESTERILITZADA

**LA TROBAREU A TOTES LES BOTIGUES DE
LA CERDANYA EN BOTELLA DE LITRE I MIG**

CERDANYA - PUIGCERDA

Receptes de cuina cerdana. Fetge amb agre - dolç

APAT DE LA MATANÇA DEL PORC

Les èpoques més riques amb plats típics a Cerdanya són: la tardor i l'hivern. Com a la majoria de llocs d'alta muntanya la tardor amb els fruits de la terra, després la caça i més tard la matança del porc: formant part aquesta d'una tradició ja quasi perduda, i amb ella també els plats típics de la diada. La matança del porc, era dia de festa! no tans anys enrera. . . Si bé quasi tothom tenia el seu hortet, també es tenia el galliner i a la cort un o dos porcs, val dir que la quantitat depenia de les possibilitats econòmiques de cada família, perquè era car de mantenir: per contra representava la provisió de vianda per a l'any, el tenir el rebost ple de "porquim". La vianda del porc es confitava quasi tota: el "pernill", les "lilingonisses", el fuet, el bull, el pa de fetge, les botifarres, la costella, la camsalada, el greix, el segí.

Gener i febrer eren els mesos indicats per a la matança, primer calia que el porc fos bé "sapat" després de disposar d'uns dies que no hi hagués tanta feina, en el camp o altre treball, cosa normal en aquesta època de l'any, i més tenint en compte com eren de rigorosos abans els hiverns: aquest era motiu per a convidar a parents i amics. Un personatge que no hi podia faltar era la "mocadera", en alguns casos era de la mateixa família, amb altres es llogava, perquè era quasi un ofici, algunes eren més sol·licitades que les altres: la mocadera era l'encarregada de netejar la "mocada": d'aquí el seu nom, després amania la carn per a embotir i feia el pa de fetge i altres amaniments, qüestió aquesta ja més compromesa on calia demostrar la valia com a tal. Par-

ticularment diré que com a parenta d'una mocadera era convidada a més d'una festa, perquè en els meus ulls de mainada, no era altra cosa que una festa.

Cada mestressa tenia un o més plats dedicats o reservats a la diada, perquè la vianda fresca: del porc sols es fruïa el dia de la matança de la qual cosa se'n deia els "tasets" i d'aquí neix una gran varietat de plats, finalment s'obsequiava amb el "present" que consistia a donar a cada convidat una botifarra, un tall de cansalada, una sossisa, i alguna altra coseta derivada del porc, tot això s'embolicava amb un tovalló blanc.

Anem a preparar el plat:

FETGE AMB AGRE - DOLÇ

Necessitarem, fetge, pomes agres, mel, vinagre, sal i oli. Salarem el fetge i el farem fregir, quan estarà, el deixarem dins una plata i a la vora del foc perquè cal que es mantingui calent, a la mateixa padella i amb el mateix oli farem fregir les pomes tallades a bocins, a continuació hi desferem la mel, ho apartarem del foc, hi posarem el vinagre (una cullerada de vinagre per una de mel) i ho aproparem al foc una estoneta, remenant-ho bé, després ho posarem damunt del fetge, es menja ben calent.

i i BON PROFIT !!

NIANNA

"pernill": pernil

"porquim": derivat del porc

"sapat": gras - fort

"sossisa": botifarra crua

"pedella": paella

amics de la natura

ESPAIS NATURALS DE Cerdanya

SEGONS ICONA:

L'Inventari obert d'espais naturals de protecció especial redactat per ICONA inclou 5 zones de la Cerdanya que per les seves característiques singulars dintre el nostre patrimoni natural són mereixedores de mesures protectores per evitar el seu deteriorament:

—Llivia (1.287 Ha.) Justificació: enclau de singular bellesa.

Mesures: Ordenació de les activitats i usos que es pretinguin portar a terme.

—Estany de Meranges (1.150 Ha.) Justificació: zona d'alta muntanya de gran bellesa i fragilitat amb molt poques alteracions humanes.

Mesures: Control i restricció dels usos que suposin un perill.

—Grus (1.439 Ha.) Justificació. forma part d'un conjunt, la Serra del Cadí, de gran interès per la seva natura i paisatge.

Mesures: Reduir les ocupacions al mínim indispensable.

—Estany de la Pera (775 Ha.) Justificació: la zona lacustre més important de la Cerdanya "lleidatana".

Mesures: control de l'espai amb limitacions d'usos i severes restriccions d'actuacions.

(De "La Vanguardia" 5 - 12 - 79)

**FILATELIA
MONTANÉ**

C/. Morera, 6
PUIGCERDÀ

EL TRATADO DE BAYONA (III)

Art. 21.— Conforme a la convención de 12 de noviembre de 1860, continuará gozando el uso libre de los caminos que cruzan el término enclavado de Llívia y el de Puigcerdà en favor de los franceses que vayan de un punto a otro de la Cerdaña francesa, tanto para el servicio agrícola como para las operaciones de comercio y demás usos de la vida. La misma libertad y franquicia se conserva también a los españoles que atraviesan el territorio francés entre Llívia y Puigcerdà por el camino directo que une a estas dos villas atravesando el río Reur por el puente de Llívia, cuyo puente pertenece por mitad a España y a Francia.

Por ambas partes se establecerá el servicio de aduana, de modo que no embarace el gozo de estas exenciones.

Esta libertad de circulación no altera en lo demás la soberanía territorial sobre estos caminos, y así los extranjeros que cometieren crímenes, delitos o contravenciones, en cualquiera de dichas vías, estarán sometidos a los Tribunales y autoridades en que se halle el camino.

Art. 22.— A tenor de lo estipulado en el mismo convenio, queda subsistente la obligación que impone a España de no fortificar militarmente en ningún tiempo a Llívia ni otro punto alguno del territorio enclavado en Francia.

Art. 23.— En virtud de la transacción de 1754, los ganados de Llívia tienen libre paso al través del territorio de Angustringa, al objeto de ir a los pastos de Carlit y regresar a ellos. Para tomar el camino de la Greneta o de la costa de Nambet, que conduce a dichos pastos, van los ganados los años pares, partiendo de la Carrerada, confin del Tudor de Sareja, por los sitios denominados Tudor, Nívol y Encenirma, a lo largo del borde exterior de la cuesta de Angustringa; y los años impares van por el otro lado de Tudor, suben sucesivamente por los parajes llamados el Homemort, la Coma de Margall y tuercen a la izquierda hacia la sierra de Angustringa, por debajo del sitio conocido por la Cadira del Capellá, para tomar el camino de la Creneta.

A fin de que los ganados de Llívia tengan el paso libre por dichos sitios, están obligados los habitantes de Angustringa a dejarlos alternativamente en barbecho un año de cada dos, en concordancia con el paso de los rebaños.

Más como quiera que esta servidumbre de dejar los campos en barbecho o exponerlos al pisoteo de ganado para satisfacer las necesidades de Llívia, quedará abolida tan pronto como Angustringa ofrezca a Llívia un camino permanente que a juicio de los peritos respectivos pueda reemplazar sin inconveniente los dos pasos actuales.

Luego que el camino permanente esté recibido por los peritos y puesto en uso, las reses de Llívia que durante los cinco primeros años se saliesen de la vía y entrasen en los campos cultivados de Angustringa, podrán ser expulsados de ellos sin incurrir en la pena de prendamientos, ni en la de multa, a menos que los pastores las forzasen voluntariamente en cuyo caso quedarán sujetos a la pena de su infracción. Transcurrido el plazo de los cinco años, los ganados de Llívia estarán sometidos al reglamento general sobre prendamientos, a que se refiere el artículo 30 del presente Tratado.

Mientras no se abra el camino permanente, ocho días antes por lo menos de que los ganados hayan de salir para Carlit, el Alcalde de Llívia dará conocimiento de la época precisa del paso al maire de Angustringa, para que se tomen oportunamente las medidas de precaución que se crean útiles, pero llegado el día prescrito no se podrá impedir de modo alguno que los ganados de Llívia atraviesan las tierras designadas por donde deben dirigirse a Carlit, sea cual fuere el estado de cultivo en que se encuentran las que no hayan quedado en barbecho.

Art. 24.— Tendrán paso los de Llívia por el camino de la Mola que va al estanque de la Pradella, para sacar de su propiedad de Bach de Bolquera la madera que pueda conducirse a lomo; pero como esta vía no se presta al transporte de maderas de mayor dimensión, se conservará a Llívia para este efecto el uso del camino llamado de Coll Pau, que pasa por Estevar y Egat, y al través del bosque del Estado, conocido por la Calma, va a parar al Bach de Bolquera.

Si por cualquier circunstancia la Administración francesa tuviera necesidad de interceptar este camino, se pondrá de acuerdo con la Administración española para proporcionar a Llívia un paso conveniente.

Art. 25.— Se autoriza a Llívia para recomponer y mejorar a su costa los malos

pasos de los caminos de la Creneta y de la Mola, siempre que no sea con perjuicio ajeno.

Art. 26.— Queda subsistente la compacidad que hoy existe entre Angustringa y Llívia en los pastos comunales del terreno circundado por el límite que divide las dos jurisdicciones y por la línea que parte del Prat del Rey, pasa por la Cadira del Capellá y los Escubills, y sigue la cresta de la sierra de Angustringa hasta encontrar el territorio de Llívia.

Art. 27.— Tendrán derecho a regar con las aguas de la acequia de Angustringa tanto los del pueblo de este nombre como los de Llívia, usando de ellas en cada semana, los franceses desde el domingo al salir el sol hasta el miércoles al ponerse, y los españoles desde este momento hasta la salida del sol del domingo siguiente. El establecimiento de las reglas para el régimen de estos riegos y para la policía de la acequia quedará encomendado a la Comisión internacional de Ingenieros que debe nombrarse para regularizar el uso de la aguas en la frontera.

Art. 28.— La situación singular de Llívia enclavada en Francia y más principalmente las sinuosidades y extremada escabrosidad del Pirineo, obligan a varios fronterizos, ya españoles, ya franceses, para trasladarse de un punto a otro de su propio país, a valerse de algunos trozos de caminos que atraviesan por territorio extranjero, por lo que continuarán gozando unos y otros de la franquicia necesaria para su libre circulación por estos pasos: pero con expresa condición de no abandonar el camino y de quedar éste absolutamente prohibido para el servicio de los agentes extranjeros de la fuerza pública. Dichos pasos son:

1. El camino que siguen españoles y franceses que van en peregrinación al santuario de Nuestra Señora de Nuria en España pasando por Err y el Coll de Fenestrella.

2. Para españoles y franceses, la senda que del Puig o Roca Colón, punto común de los tres términos municipales de Set Cases, Mantel y Prats de Molló, va al Plá de la Muga, siguiendo las sinuosidades de la Cresta y pasa alternativamente de un país a otro.

3. Para los españoles, la travesía que va de la Muga de Dal a Costoja, y baja el río Mayor.

4. Para los franceses, principalmente los de San Lorenzo de Cerdans y los de Costoja, el tránsito por la entrada que hace en Francia el territorio español entre el Coll de Falcón y el Puig de Muxé.

5. El camino que los españoles siguen en

► Francia desde la ernita de Salinas al Coll de Líf o Dallé, faldeando por el Norte el Serrat del Faix.

6. El paso que frecuentan los franceses por España entre el Coll de Priorat y el de Panisas.

7. El trozo de la carretera de primer orden de la Junquera a Perpiñán, desde el puente límite hasta que se une en Francia

el camino que se dirige al Este por la falda de la sierra de Portus, entrando alternativamente en uno y otro Estado.

y 8. El camino de que acaba de hablar desde la carretera hasta el Coll de Forcat, por el que se dirige a la ermita del Requeséns en España.

(Continuará)

SIGUE SIENDO EVIDENTE

Muchas gracias, queridos, muchísimas gracias, todas las que queráis. . . , no vamos a discutir ahora por una más, por una menos. Las que vosotros queráis.

Somos conscientes de que el artículo del "Es evidente" del mes pasado, es de lo mejor que se ha publicado hasta ahora en RU-FACA, y por eso aceptamos en estos momentos con mucho placer y con la modestia que nos caracteriza, los millares de felicitaciones y cartas que vamos recibiendo. Nos encantaría poder contestar a cada uno de vosotros, pero como comprenderéis, cielines, todavía no hemos podido seleccionar a la secretaria, debido a la gran cantidad de ellas que aspiran al "trabajillo". Por esto y por este mes os devolvemos personalmente, con todo nuestro corazón, nuestro más efusivo agradecimiento, chatas.

No queremos defraudaros, modestias aparte nunca lo hacemos, y por esto vamos a seguir dándoos luz brillante y gracia divina, de la que tanto necesitáis. De tal forma que hoy para empezar os vamos a dar unos consejitos que os serán imprescindibles para poder subsistir, tomados de nuestra inmensa sabiduría y partiendo de la base que la raíz de los mismos está en la calle. ¡Oiga!, es que en las calles se oye cada cosita, que es demasié, y si nó, compruébelo de un modo muy fácil: Dejaros ir por ahí en plan oyente y vereis como os enterais de lo que pasa hasta en vuestra casa sin que lo supierais.

Lo que queremos, amados, es velar por vosotros. Bueno, y hablando de velas, seguiremos con los consejitos de marras (y que tanto necesitáis): la "focsa", que ya vela por vosotros, os da luz siempre, menos cuando la necesitáis más (me explico: menos por más igual a menos) ¿habeis entendido el doble sentido? Por eso, nosotros os aconsejamos que os monteis una central eléctrica en casa ¿vale? Pero por favor, no compreis velas, monines, porque cada vez que se apaga la luz suben de precio. Hablando de precios. . . bueno, de precios no os vamos a hablar hoy porque esto si que es la hostia, pero de cualquier modo, ahí va nuestro consejo: *no compreis, no compreis nada y si Avón llama a vuestra puerta, dadle un porro y que se largue. Y si teneis ganas de consumir, ya que os empeñais, consumid, pequeñuelos. . . , pero consumid imaginación que ésta si que no depende de la opep.*

Por hoy os dejamos a fin de que podais asimilar todas vuestras sabias enseñanzas. Eso sí, ya nos contareis lo que os han traído los Reyes. Por favor, pedidles cosas, muchas cosas, pedidles todo lo que querais, que a ellos sí que se les puede pedir todo. Y es que es de lo poco majo que nos queda. Ah!, y ahora, para despedirnos, os vamos a contar un secreto que os rogamos no digais a nadie (aunque se sabrá, se sabrá): los Reyes somos nosotros. Pero podeis decirlo a vuestra vecina.

Dos niños del Colegio de San Ildefonso

PARA PSICOLOGIA

El pasado sábado 29 de diciembre en el Ayuntamiento de Puigcerdà, tuvo lugar una conferencia de parapsicología que corrió a cargo de Enric Mitjans.

No fue poca la gente que se interesó por el acontecimiento, el cual se prolongó hasta las dos de la madrugada aproximadamente, debido al interés que el público mostró —más que por el contenido en sí de la conferencia— por los experimentos que tras ésta se llevaron a cabo a fin de que todo lo dicho allí no quedase reducido a simples conceptos sin aplicación práctica.

En principio se realizaron algunos ejercicios de movimiento de objetos mediante transmisión psíquica de energía, que asombraron a todo el que en un principio pudiera mostrarse un tanto excéptico. A continuación se procedió a unas prácticas de sugestión e hipnotismo que resultaron tanto o más interesantes. Querría resaltar que estos ejercicios en ningún momento estuvieron encaminados con fines sensacionalistas pues, evidentemente, lo que se pretendió, no tiene nada que ver con magias ni trucos más o menos espectaculares. Más bien creo que lo que este señor intentó fue concienciar a cada individuo de lo que es capaz si consigue conocer una serie de fenómenos que actúan en él; pues es dueño de una energía, de la que se puede aprovechar infinitamente si aprende a controlarla.

Tanto fue el interés de los asistentes, que al día siguiente, domingo, se convocó otra reunión que resultó de igual forma tan interesante como la anterior.

¡Ya iba siendo hora de que en Puigcerdà se realizaran actividades culturales, en busca de nuevos horizontes!.

Evidentemente todo ello se lo debemos a la iniciativa de Amics de Cerdanya que ultimamente está haciendo posible algunas cosas gracias a su iniciativa emprendedora.

Verónica

ANTIGUITATS E. ORRI

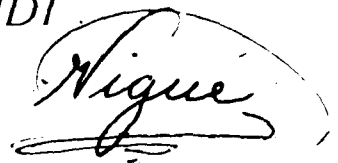
Major, 30

TEL.: 880.287 PUIGCERDÀ

FOTO - ESTUDI

Escoles Pies, 16

Tel: 88 03 88
PUIGCERDÀ

UNA DESCOBERTA A DORRES

Un impensable descobriment es va fer a l'església de Dorres en els primers dies del mes d'octubre on va començar la restauració de l'antic retaule de Ntra. Sra. dels Dolors, altar d'un gran valor artístic per les seves pintures que semblen datar del segle XVII, i que degut a la humitat de la paret on aquest és apositat, s'havia fet molt malbé. El senyor batlle, veient que aquesta obra d'art hauria desaparegut a la llarga, va demanar socors per a mirar si es podia salvar. El servei de Restauració de les Belles Arts de Perpinyà que té els seus tallers al Palau dels Reis de Mallorca, va prendre en consideració les remarques del senyor alcalde. La restauració va ser confiada al talent del senyor Jaume Lladó, artista de gran anomenada conegut en tot Catalunya i afectat ja fa molts anys a la restauració i conservació del patrimoni artístic Català Rossellonès.

Però la sorpresa va ser gran quan el senyor Lladó va voler mirar de prop l'altar dit del Rosari. Darrera uns bocins de tela pintats de subjectes sense importància, van apareixer 4 plànols autènticament difs d'art popular, però aquesta vegada hem d'afegir Cerdà. És molt rar de trobar composició tal com aquesta, i és molt difícil poder endevinar l'edat en què foren fets, però vells en són, la cosa ja és entesa. Dedicats a la naixença de Jesús, aquests plànols

són d'una pintura simple sortint del primitiu. Però en plena època d'art romànic, el que és curiós, és que siguin pintats amb els tres colors inicials que són: el roig, el blau i el groc o daurat. Ja se sap que aquests tres colors durant l'edat mitjana eren un símbol esotèric dels mals, també els vestits de les Mares de Déu negres eren pintats. Cal recordar encara que aquestes "morenetes" eren per al savi una materialització dels principis que marcaven la recerca de la pedra filosofal. El que és estrany, és que no hi hagi cap aurèola per a distingir els personatges, com per exemple els plànols de l'anunciació i de la visitació d'Angostrina i que són derivats de l'art Italo-Bizantí del segle XII.

També cal notar, que les cares, algunes, van ser malmeses, però quan? També és una cosa difícil de poder endevinar.

Jo no crec, com algunes persones que diuen que fou durant la Revolució del 1793, però penso més aviat que devia ser entre 1844 i 1888 al moment de l'edificació de la capella de Magete. Perquè es quasi segur que els dos Sant Joan Baptista i Evangelista que guarnien la capella de Magete eren també d'aquest altar i també són d'art popular Cerdà. I devia ser en aquell moment que van, diguem, "modernitzar" el dit altar.

Encara sort d'haver tingut l'idea d'haver

clavat aquests bocins de tela, i que a través dels anys s'hagi pogut recuperar aquest testimoni d'art popular típicament Cerdà que és un enriquiment de més per a la Nostra Cerdanya.

L'altar dels Dolors ha estat també molt ben restaurat i una descoberta hi ha estat feta: es tracta d'una anunciació. Els plànols que hi ha a cada banda del Crist, han estat netejats i es comprèn ben bé la seva significació; l'un representa Sant Joan Baptista i el seu martiri, boniques columnes escolpides i daurades. Aquestes pintures poden datar entre 1589 i 1610, aquí es pot parlar d'una veritable obra mestra, i cal pensar en alguna influència italiana que hauria afinat la factura més dura dels artistes catalans: treball diguem acadèmic que, prenent un cert allunyament, es pot contemplar als dos altars. Es veu l'evolució de l'art popular Cerdà, amb l'evolució aristocràtica del dit altar. Jo diré que tot contemplant-los hi trobo Catalunya forjant la seva història. Ja les pedres de "lam", picasses de la prehistòria fixades a la paret de l'església ensenyen que lluny és el temps en què els primers cerdans van arribar. Crec que la història de Cerdanya és molt més rica que no ens pensem. Hi ha moltes descobertes a fer. Però a través de totes reunides hi trobarem les grandeses i les misèries, la joia de ser els hereus d'aquesta Cerdanya que ha portat sempre ales per Catalunya.

SALVADOR BUSCAIL
DORRES

Guillem Jordà

Donà en primer lloc a Santa Maria de Cornellà les capellanies de l'església de Llivia i de l'església de Sant Fructuós d'Allum les seves manses senyorívols de COMA, la mansa de GORGUJA, les manses de LLO en Cerdanya, més cent mesures de blat (ANNONA) i tres eugues, hi afegeix totes les oliveres que posseeix a Cornellà del Conflent, com senyor (DOMINIS ALIVARIOS) i el quart de les olives del mateix territori.

A Santa Maria d'Urgell li llega cent mesures de blat i tres eugues per ODON bisbe de la Seud'Urgell.

A Sant Miquel de Cuixà, els seus molins senyorívols de Ribes, més tres eugues, abandonant tots els mals usos que havia cobrat fins ara dins l'honor del monestir.

A Sant Martí del Canigó li llega després la mort del bisbe de NAGERA la vila de les franqueses de Targasona, les albergs, i les exèquies que posseeix a MARQUEXANES, i dins tots els vilars que són sota do-

mini de Sant Martí, els albergs d'ORELLA de SANEGA, de MOSSOL, els quarts dels seus XERRS (fems d'ovella), més dues eugues. Dues donacions anàloges son fetes a Santa Maria de Serrateix. Sant Llorenç del Bergadà, Santa Maria de Ripoll.

A Santa Maria d'Elna, ell abandona els albergs i les exèquies que percep dins l'alleu que posseeix la dita església a Llo i a Err, més cent mesures de blat i tres eugues per al bisbe.

Arrenda, al seu oncle Enric per tres mil sous de moneda de Malgane, l'honor que posseeix des de Tallò fins "AD PIMUN SNCTUM", fent un conveni que si torna de terra Santa, ell tornarà al seu oncle Enric, mil sous, sobra aquesta suma, sinò serà el seu sucusor qui haurà de reemborsar al seu oncle Enric els tres mil sous.

A sa mare Sancia deixa la vila d'ISOGAL a Cerdanya, amb tot el que percep de l'arrendament de Cornellà, més sobre la batllia de Llivia que són 25 porcs, 40 per-

nils, 7 ovelles i set parells de gallines amb l'hort que es troba a sota el poble, això durant la seva vida.

El comte engatja a Sant Miquel de Cuixà els molins de RIBES (MEFERRERES) i la vila d'ESCARO, més de dos-cents sous sobre el mercat de Vilafranca, fins que el seu deute que puja a 36 lliures de plata sigui pagat amb els susdits increments. Mateixa recomanació pels seus bens de Berga, empenyorats al monestir de Sant Llorenç on deu 12 lliures d'argent fi.

Feu el mateix amb Guillem Ramon que li ha deixat 10 lliures de plata fina, segurament per finançar el seu viatge. Després la seva mort llega "tot son honor, de Cerdanya, Berga, Conflent i altres llocs castells, roques, puigs i totes les fortalesses que hi son situades o hi seràn a l'avenir al seu germà Bernat Guillem.

Si aquest es mor sense tenir cap fill legítim, aleshores serà el seu oncle Enric que el

passa a la pàg. 23 ►

AVUI

AMB JOMEINI

Estava a dalt del campanar contemplant l'espectacular paisatge que des d'allí es divisa i suportant les bufades de vent que feien flamejar sonorament la senyera, quan em va semblar veure un puntet, molt lluny, sobre el Cadí, que es movia. Ja podeu suposar que la primera cosa que vaig pensar fou que em trobava davant un OVNI. Era la meua oportunitat per saltar a la fama, llàstima que em manqués la màquina de retratar. Mentre tot això pensava, el puntet s'anava acostant i fent-se gran. Les meves primeres ambicions es transformaren en dubtes, els dubtes passaren a ser temors i els temors em feien regoitar el furat de l'escala que em podia conduir altre cop a trepitjar terra ferma, lluny dels núvols. Però la curiositat va poder més que la por i em vaig quedar. Entre batec i batec somniava amb l'article que podria fer per RUFACA: "Platillos volantes a la Cerdanya".

Tanmateix allò que s'anava acostant no tenia pas l'aparença d'un aparell espacial, ans al contrari era com una placa que volava amb un embalum al damunt, 200 metres 100 metres, 50... la cosa era una persona la placa una catifa, 20 metres... i la persona ni més ni menys que el nostre temut i alhora admirat Jomeini.

Reconèixer-lo i que la catifa voladora aterrés fou una mateixa cosa.

Ens miràrem, ens sostenirem la mirada, ens seguirem mirant sense dir res i després de mitja hora de mirar-nos jo em vaig decidir a trencar el gel:

- Jamalají, jamalají - a veure si colaba.

Ell, impertèrrit, amb la mala lluna que el caracteritza, no em respongué fins al cap d'una estona:

- Puigcerdà? Estar Puigcerdà?

- Sí, sí, estem a Puigcerdà. En nom de la Vila us donc la benvinguda. Puc saber a què debem la seva visita?

- Puigcerdà, problemes d'ordre públic.

- Sí, sí, molts problemes d'ordre públic.

- Ja -em va dir, senyalant-se l'orella amb el dit per indicar que n'havia sentir parlar- Vinc per arreglar els problemes d'ordre públic.

- Aaaaah! està molt bé -vaig respondre pensant que a Iran ja deu estar tot arreglat- I què proposeu?

- Primer esperar. Esperar a què es produeixi un altre fet i llavors actuar.

- Com?

- Sortir al carrer, escandalitzar-se, cri-

dar que així no podem seguir i quan n'hem reunit una colla proposar la creació de Grups Organitzats per l'Autodefensa Ciutadana (GOAC)

- Home, per això, ja teníem el Somatén i el Hijo de la Dolores (rama político no-militar), els quals, endemés, son del nostre hort.

- Quan els grups estiguin organitzats -continua sense escoltar-me- trobar els culpables i linxar-los al mig de la plaça:

- Home, no foti, hi han les forces d'ordre públic per alguna cosa.

- No n'hi a prou, està demostrat. Al cap de quatre dies els foten al carrer. Cal que el poble s'autodefensi -digué com si fos un militant d'extrema esquerra- Cal armar el poble, encara que sigui amb bastons.

- Home, -jo no sabia dir altra cosa que "home", pordia haver-li dit "profeta", però no- i les institucions democràtiques? i l'Ajuntament?

En aquest punt esclatà a riure. Veure riure a Jomeini és tot un espectacle que no ha vist gaire gent. La seva rialla te resonàncies de caverna, ancestrals resonàncies de caverna que criden els morts enterrats i ben

enterrats.

- L'Ajuntament el tancarem i els regidors seran els nostres reens per a que poguem fer allò que volguem. Aprofitarem un d'aquells Plens tant pesats i no podran sortir de la Casa de la Vila fins que l'ordre estigui establert.

- I qui controlarà els grups d'ordre públic?

- Alà.

- Aaaaaaaaaaaaaah!

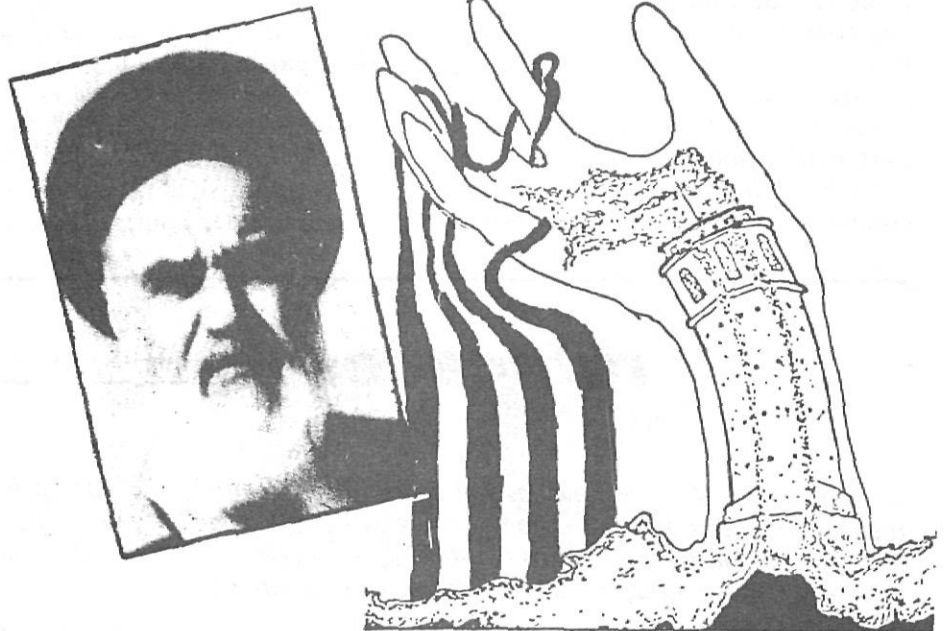
- Alà ens inspirarà en la seva elecció. Desestimarem els febles, a les dones les tencarem a casa amb la cara tapada per a que no molestin i als rojos ja els arreglarem. Cercarem la gent d'ordre, triarem els mes bons, serem els millors.

- No continueu. M'heu convençut. Jo també m'hi apunto.

I aquí em teniu, amb el turban al voltant del cap i fent flamejar la nova senyera quatripartada de l'Islam. Els vells temps s'han acabat, és hora de començar noves gestes que RUFACA haurà de glossar a les seves pàgines, cantant les nostres proeses.

APLASTEM ELS INFIDELS

KERE

► GUILLEM JORDA - ve de la pàg. 22.

succeirà. A la mort d'aquest darrer tot el seu honor pertocarà a Bernat, comte de Besalú, a la mort del comte Bernat de Besalú tots els seus bens seràn heredats pel comte Ramon Berenguer, comte de Barcelona, el seu cosí (CONSANGUINEO MEO).

En esperant, ell es refia de fer respectar aqueixes disposicions, per Odon, bisbe d'Urgell i el seu germà, Bernat comte de

Besalú i pel comte de Barcelona.

A la llista dels manumissors, han signat DALMACE vescomte, BERNAT vescomte PERE BERNAT DE DOMANOVA, BERNAT ARNAU DE FULLA, RAMON ERMENGAUD D'ESTOHER I PONS GIRARD DE ILLA DE TET.

(continuarà)
ROGER GIRALT

A MODO DE INTRODUCCION

Sirvan estas primeras líneas a modo de mi presentación y del programa de actividades médicas a desarrollar en el Hospital de Puigcerdá.

Soy catalán, nacido, criado y educado en Barcelona en el seno de una familia de clase media. Mi formación médica de posgraduado es universitaria, con breves estancias en centros e instituciones prestigiosas en el campo de la cirugía. A esta formación prolongada en la Universiada le debo mis ideas pragmáticas, mi interés por el estudio y la investigación y mi actividad en lo docente.

En el Hospital de Puigcerdá estoy como Jefe de Cirugía General. La misión que voy a desarrollar en dicho Hospital es doble, la asistencial y la docente.

La labor de la Universidad es triple: culturizar, investigadora, y formación profesional. Pues bien, el Hospital ente unido a la Universidad, pues universitarios son los componentes del cuadro médico, tiene que dar parte de lo que ésta imparte. La continua formación profesional y la investigación.

Estas facetas se pueden resumir como dije anteriormente, en labor asistencial y docente.

Dichas tareas han de ir en una completa simbiosis y con ello se

pueden lograr elevadas metas, que de otra manera son imposibles.

Estoy de acuerdo en que la tecnología hace avanzar el mundo, pero piensese que si detrás no existiese el hombre que lo impulsa en forma de motor, repito, es el hombre quien crea la tecnología, aunque a veces parece que se encuentra ahogado en ella, es él, que con su formación y bagaje histórico mueve e impulsa este gran monstruo denominado tecnología.

Con esto quiero asentar que un docente lo es en la Universidad con toda su complejidad y lo sigue siendo en la mitad de un desierto.

Es el hombre, no los medios externos creados para la enseñanza. Esto con unos matices de modestia creo que está asegurado. Los resultados de esta docencia impartidos por el Servicio de Cirugía General, serán positivos de cara al ser por el que el médico existe como tal y es su existencia. El enfermo.

Con un personal formado, se puede practicar una buena labor asistencial. Pero aquí si es necesario un utilaje, para poder realizar las cosas tal

como se deben hacer, bien. Quien acuda al Servicio de Cirugía, sea quien sea, tiene derecho a una buena y eficaz atención médica y esto para ser en todo positivo tiene que acompañar al saber médico, de un material apropiado, no alambicado y sofisticado, pero si útil y moderno.

Con la docencia y una asistencia correcta, parece que el Servicio de Cirugía cumple ya su misión. Pero el hombre que tiene la capacidad de razonar, una de sus facetas más nobles, gusta de rizar el rizo y precisa de la investigación.

La investigación es la parte más noble, más dura, más desagradecida, más desalentadora, pero sin ella, según entiende el Servicio de Cirugía, su labor quedaría en embrión.

No se podría manifestar en todas sus facetas que tiene asignado dentro del contexto de un hospital como tal.

Espero todo tipo de críticas constructivas, para que todos unidos podamos tener un Hospital que sea el orgullo de Puigcerdá, la Cerdaña y de Cataluña.

J. Bribian Amengual

rufacades

Després de les darreres nevades i al veure que l'Ajuntament de Puigcerdá no es digna a treure la neu dels carrers, un d'aquests "cachondos mentals" que corrent per aquí es va preguntar, si la pala del jeep la tenen per desfamar porcs.

Visiteu, nens i nenes, la Vila de Puigcerdá, després de nevar i aprendreu tots solets, sense que ningú us ensenyi a patinar (del nostre recull).

El nou Ajuntament, com els anteriors amaneix la neu amb sal. . . però no se la menja.

24/RUFACA/gener

El parapsicòleg E. Mitjans despertà l'interès de molta gent, però semblà que no va lograr despertar a ningú de l'Ajuntament.

S'ha aconseguit una maravillosa participació en el concurs de pesebres: no hi ha participat ningú.

Confirmat: A la dècada dels 80 el campanar seguirà en el mateix lloc. Sabeu qui ens ho ha dit?

El proxim mes no parlarem de l'Ajuntament. No deixi de dir-ho a la seva veïna.

HOQUEI SOBRE GEL:

C.H. PUIGCERDA 14
C.H. ALAVIZ (Vitoria) 4

Després dels partits enfront del Casco Viejo i Txuri Urdiñ, s'esperava amb molta expectació els enfrontaments amb el Vitoria i el Boadilla de Madrid, ja que son dos conjunts amb un nivell similar al del C.H. Puigcerdà.

Així el vuit de desembre es jugà a Font-Romeu contra el Vitoria, equip que en comparació amb el darrer enfrontament sofria dues baixes considerables així com el reforç d'un Americà (Dave).

El Puigcerdà començà el partit amb massa nervis i així el Vitoria es pogué aprofitar d'un error i aconseguí el 0 - 1, potser va ésser aquest gol el que va despertar el Puigcerdà i a partir d'aquest moment es pot dir que es feren amos de la pista, ja que trenta segons després aconseguiren el gol de l'empat i així sucesivament fins a acabar la primera part amb un claríssim 7 - 3.

Durant la segona part el Puigcerdà va volguer-se assegurar el partit i aconseguí cinc gols més, essent la tercera la més anivellada acabant amb un apretat 2 - 1, quedant establert el resultat final en 14 - 4, resultat que encara podia haver sigut més avultat però la mala sort i l'encert del porter evitaren que entressin.

Només cal resaltar que a part del resultat el partit no fou massa brillant, però de tota manera es veié més cohesió entre les línies. I també cal resaltar el gran error arbitral a l'enviar a vestuaris al jugador 35 del Puigcerdà (Serge Louis), quan realment qui mereixia tal castic fou l'americà del Vitoria que es mostrà força brut.

Alineacions: PUIGCERDA, Rio, Trescents, P. Capdevila (1), Tona (3), Rovira (5), Llaberia, Kohlman (1), B. Capdevila, Barriere, Piera (3), Serge, Costa, Cadefau, Bertrán i Luengo (1).

VITORIA, Carretón, Vilar, Puencho (1), Maysounac, Modesto, Apellaiz, Urrutia, Equilaz, Toncio, Ibarra, Dave (2), Llorio, Olebe, Elorriaga, Gari, Vilar (1), Diego.

C.H. BOADILLA (Madrid) 5
C.H. PUIGCERDA 4

En quant al partit de Madrid, les coses anaren força pitjor i no precisament pel joc desenvolupat pel Puigcerdà, ja que jugà força bé, sinó per una serie d'inconvenients com son: La pista, és incomprendible com permeten jugar a una pista a on la part més llarga fa 34 metres essent el mínim permès de 56, aleshores no es pot desenvolupar ni joc vistós ni de cap mena. Per altra banda, comptaven amb l'arbitratge internacional "Dominguez", que el xicot té unes simpaties grandioses pel Puigcerdà i quan està en el seu ambient (el noi es madrileny, com no), fa de les seves. D'aquesta manera es permet el luxe d'anul.lar tres gols al Puigcerdà o millor dit anul.lar-ne dos i fer continuar el joc després que el puch passes la línia de gol del Boadilla. Durant la segona part es jugà més de la meitat del temps amb un jugador o dos menys, degut a les expulsions, de les quals ni havia més de ficticies que de reials i d'aquesta manera va permetre que els madrilenys s'aixequessin amb la victòria.

El partit fou força disputat encara que el Puigcerdà creà més ocasions de gol, però ni la sort ni l'àrbitre estaren del seu cantó.

Els gols els aconseguiren pel Puigcerdà Rovira, Tona, Khalman i Luengo i per part dels madrilenys Gutierrez, Martin, Paradela Sainz i C. Sainz.

Per part del Puigcerdà crec que val la pena resaltar que en els quatre partits que ha jugat s'hagut d'acompanyar l'acta amb un informe, això no beneficia gens ni mica al club i encara que els arbitratges no han estat imparcials del tot, ni molt menys, i més aviat ens han anat en contra, cal que els jugadors sapiguem estar a la pista i controlar-se, ja que no pot ser que després de cada partit es tinguin que enviar cartes a Madrid, donant la culpa els àrbitres, perquè aleshores passa que no en fan gens de cas i el qui en paga els plats trencats es el Puigcerdà.

Pere Capdevila

MÉS SOBRE LA PISTA DE GEL

Possat amb contacte amb persones que gestionen la construcció de la pista de Gel ens han informat de que s'estàn seguint tots els tràmits per a la seva construcció, així puntualment es varen enviar els dossiers que havian sollicitat a Madrid, encara que segons ens informaren faltava els pressupostos per a cobrir la pista. De tota manera les impresions son força favorables i sembla ser que s'hauràn aconseguit quinze milions de pessetes.

També ens informaren que ja han rebut els pressupostos de la societat liquidadora de la pista de Sevilla, aquests pressupostos fan referència als patins de Sevilla, màquina allisadora i altres objectes que en el primer pressupostos presentaren, aquests imports encara no son publicats ja que primer volen informar a la resta de persones que porten a terme aquestes gestions.

En el pròxim número us informarem de l'estat en que es trovin les gestions, així com de l'import dels esmentats pressupostos.

/ P.C. i R.C

L'anunci es cotitza a 5 pessetes per paraula i és gratuït per als socis d'Amics de Cerdanya.

Les respostes als anuncis poden fer-se directament a l'interessat (en cas de figurar el nom i adreça en l'anunci) o bé a RUFACA SECCIO MERCADET, Antic edifici Escolapis (Plaça Bervedere), Puigcerdà, fent constar clarament el número de caixa de l'anunci a què es refereix.

Venc patins de gel, número 36, marca Alviera, quasi nous.

Núm. CAIXA 4/79

Es ven cavall àrab pur.

Núm. CAIXA 8/79

Vendo motor Dyane - 6 completo. Nuevo 70.000 ptas. Teléfon. 88 06 67. Anna.

Núm. CAIXA 9/79

Clases de Inglés. Clases particulares o en grupos reducidos. Razón: J.P. Poirier. Viviendas Magisterio.

MercaDET

de la CERDANYA

Se vende guitarra acústica, muy buen estado. Precio a convenir.

Núm. CAIXA 11/79

Es ven estufa de gas - oil en bon estat. Tel. 88 09 94. Jn. Josep Maria.

Compro cualquier objeto relacionado con temática del F.C. Barcelona. Teléfono 88 00 43.

Núm. CAIXA 1/80

Venc duros d'argent molt barats i compro molt cars. Teléfon 88 11 86.

Núm. CAIXA 2/80

M'interessa crear dintre AMICS DE CERDANYA una secció de numismàtica. Informació RUFACA.

Núm. CAIXA 3/80

gener/RUFACA/25

SED

La sed me atormenta
En las entrañas poligonales
Quemadas
De barro cocido
Duro
Cincelado
Y solo tengo para beber, cristales
Arena
Crujidos
Y espigas quebradas.

Trovador

ESE ALGO...

Es imperdonable
Lo que nos ocurre a veces
Ese algo que sentimos
Sin querer por otro ser
El sumirnos en un yo
Tan profundo como el tiempo,
Para no descubrirnos
Bien por temor, por vergüenza,
O simplemente, por ocultar
Un secreto maravilloso
Que guardamos con mimo.
Después de todo ¿Para qué?
Pues viene el sueño, calladito
De puntillas, haciendose realidad,
Para más tarde perderse
De puntillas igual.
Y nos quedamos sin sueño
Y también sin realidad.

Ma. Rosa Bejerano

LAGOS DE MARANGES

He visto una risa
Perderse
En la profundidad
Del agua
Y el silencio gotea
Formando cascadas
De recuerdos
Entre las rocas.
Todo quedaba
Oculto tras los picos
De encrespado
Cuerpo,
Y el silencio
Se convertía
En yunque
Modelando
El espacio
Que surgía
Irreverente
Ante la nada.
Y hasta nosotros
Que contemplábamos
El crepúsculo
De la roca
Fuimos convertidos
En silencio
A través de la dormida
Agua.

Fernanda Urbano

A LOS NIÑOS en este año 1979

Cabecitas rubias como los triguales
Mejillas rosadas, juegos infantiles,
Ilusión en flor.
Sois vosotros preciada esperanza,
tiernos mensajeros, de paz y de amor.

Deportes y juegos, sonrisas y encantos.
Ilusiones puras, sin maldad ni hiel.
Gozáis, cual las aves, como ellas cantando,
y con vuestros besos, dejáis dulce miel.

Sóis la mejor joya vuestros hogares,
Y bendito orgullo, de la que os dió el ser.
Sois la flor preciada de esos nobles Padres,
que saben con celo, cumplir su deber.

¡Albricias! El Mundo tan frívolo e inquieto,
Por fin, se ha fijado en vuestro candor,
Y un año de honores os ha dedicado,
Cifrando en vosotros su noble ambición.
Y deseando ¡oh Niños! que dentro unos años
seáis forjadores de un Mundo Mejor.

C. Ll. de P.

Puigcerdá noviembre de 1979

LA MORENETA

Oh verge de Montserrat
 Estrella que en el cel guia
 Patrona dels catalans
 I del mon font de la vida
 Amb vostre font qui hi veurà
 De mort tornarà la vida
 Deixeu-nos tornar a Montserrat
 Morena de la muntanya
 Per contemplar als vostres ulls
 I el vostre cor que m'encanta
 I el vostre cor tot és bondat
 Vostres ulls tot és dolcesa
 Deixeu-nos hi tornar senyor
 A veure la Moreneta.

M. Gabarda Ferrando

Destellos dorados
 con dulce armonía
 se agitan formando
 en cálido día
 de primavera
 curiosas formas
 que al azar tornean
 en el blanco espejo
 una sutil estela
 de colores mil
 de belleza inmensa
 y del ancho cielo
 azul blanquecino
 surge un estrépito
 —rumor exquisito
 de libertad plena—
 Es el dulce cantar
 del ave viajera
 que esparce la brisa
 en el agua, en la tierra,
 en el aire fragante
 de cálida primavera.

Verónica

BIOGRAFIA DE ANTAÑO Y DE AHORA EL GALLO

Ave perteneciente a las Galliformes y a la familia de los gallidos. Atiende, científicamente, por el nombre de "Gallus Domesticus".

Jefe de una cohorte numerosa de gallinas, el gallo se pasea por su territorio luciendo su roja cresta, las brillantes plumas de su esclavina y de su cola y de vez en cuando para afirmar que tiene en su lugar los espolones (los espolones son unos cortos dedos provistos de aceradas uñas y no lo que os pensabais) estira el cuello y lanza un sonoro Kikiriki que le confirma como amo absoluto del gallinero.

Sumisas y medrosas las gallinas le ven pasar orgulloso de su voz y demás atributos, bebiendo por las pupilas la fiera imagen de su señor y dueño.

Déspota y cruel, exigente en sus caprichos, el gallo no duda en maltratar a sus congéneres, zurciéndolos a picotazos, golpeándolos con las alas e incluso hiriendo con sus espolones.

Sus deseos más nimios son ley o ¡ay! de la pobre gallina que ose enfrentársele. Sabrá de la crueldad y sadismo del cacique. Aparte del castigo aplicado in situ, deberá avisarse para conseguir comida y un lugar donde dormir, pues su plaza será anulada en el comedor y en el dormitorio.

La única solución, y no siempre válida, para la víctima es la de acudir ante el amo arrastrándose y lanzar lastimosos "cocorocos" (de los que parten el alma). Puede ser que reciba unos cuantos picotazos, para dejar las cosas bien claras, y podrá reintegrarse al grupo para seguir gozando del régimen caciquista.

Nota. Al terminar estas líneas, con más pena que gloria, algún malintencionado (que siempre los hay sin pegar golpe y con tiempo libre) me contó que en el pueblo de X existían dos hermosos y fieros gallos, digo dos caciques que eran prácticamente dueños de todos los buenos y jugosos terrenos del lugar y que sólo dejaron a las gentes del pueblo los eriales, los jarales y las pedreras. Entonces las gallinas, digo los agricultores tenían que laborar las ricas tierras de los caciques bajo las condiciones que dichos gallos iporras! digo caciques les imponían, con la mano metida en el cinto del pantalón y escupiendo por el colmillo para más recochineo.

No sé, no sé. No parece que hayan hombres que actúen así olvidando aquello de "quien a hierro mata, a hierro muere" o aquello de "tal harás, tal hallarás" o incluso lo de "si me tocas los bemoles, te patearé los riñones".

No, imposible. Un hombre, aunque meta la mano en el cinto del pantalón y escupa por el colmillo no puede obrar ni cantar como los gallos.

Pero, quien sabe (el gusanito me arma un lío) a lo mejor existen unos pocos o quizás unos muchos.

Lo que ocurre es que no me fío de mi mismo, pues creo cuanto escucho, ya al nacer me insinuaron que era un poquito (sólo un poco) tonto congénito. Pero, ¡vaya Vd. a saber! Por Navidad espero aún a Papá Noel.

El Biógrafo

QUI VA MATAR EL COJO DE MALAGA

Al número de la vostra publicació corresponent al mes de novembre propassat, hi ha un escrit titulat:

RECORDANT EL PASSAT

Es, com es pot veure en ell i en molts altres que s'han publicat de diferents autors, la manera com s'escriu la història. En alguns s'ha arribat a dir que al Cojo de Màlaga l'assassinaren a Bellver. Es molt trista aquesta versió, quan va morir en venir al nostre poble, per a matar-nos ell a nosaltres, no vàrem fer res més que defensar-nos.

No tinc el més petit dubte que Antonio Martín era afiliat a CNT - FAI, perquè si jo no havia vist mai el seu carnet d'afiliació, si que puc dir que per aquella sindical era recolzat per la majoria dels directius (no ja l'organització que alguns no recolzaven el procedir terrorista).

Al Govern de la Generalitat, aquest organisme, tenia representació, i en no poder sotmetre el poble de Bellver al seu domini, per mitjà dels de Puigcerdà es queixaven al Govern Català que al nostre poble erem tots feixistes el que només feiem era provocar els de Puigcerdà.

Això feu que inclús els homes sensats de la Generalitat, arribessin a posar en dubte el nostre procedir.

Un dia es va presentar al nostre municipi el conseller de govern català, Sr. Diego Abad de Santillán, per aconsellar-nos que havien de sotmetre'ns a les directives del Sr. Antonio Martín, per la qüestió de guanyar la revolució. No ho vàrem creure convenient que ells anessin més encertats que nosaltres per a guanyar la guerra. Sembla que a Barcelona l'informe que donà al Govern fou que nosaltres erem uns feixistes, i que no hi havia res a fer si no era liquidar-nos a tots.

Seguidament, es desplaçà a Cerdanya el Dr. Carles Martí Fecet, conseller del Govern de Barcelona i en tregué la conclusió exacta del drama que imperava a la comarca, i després de tantejar la camarilla del Cojo de Màlaga, s'adonà que aquells individus només anaven a la seva, que era desprestigiar la nostra guerra davant el món pels finestrals obert a l'estranger que té la vila i la capital de la Cerdanya.

Poc temps després, vingué el conseller en Cap del Govern Català Sr. Tarradellas, acompanyat de l'esmentat Sr. Santillan, el Sr. Tarradellas es féu càrrec de la situació, i naturalment també ens digué que no provoquessim, i que si així ho fèiem tindriem el suport moral de la Generalitat.

A primers d'abril de 1937, tornà de nou l'infatigable doctor Martí Fecet, i primer anà a Puigcerdà per proposar una reunió conjunta els d'aquí amb ells. Le vàren dir que si s'havia d'arreglar la cosa, el primer que s'havia de fer, era eliminar quatre o cinc dels de Bellver. Naturalment, el Sr. Martí Fecet va venir tot capficat del resultat, i decidirem anar a dinar i marxar ell a Barcelona per donar compte al Govern del resultat negatiu de la seva gestió de reconciliació.

Així que acabàvem de dinar, el demanàren des d'Alp que no marxés, que anés ell amb l'alcalde fins a Das per parlar amb el segon del comitè de Puigcerdà (un tal

Navarro) i l'entrevista es va celebrar a Prats. Es concertà una reunió dels responsables de les dues poblacions. Malgrat l'amenaça que el mateix dia havien fet d'eliminar-nos a alguns, acceptàrem tenir la reunió a l'ajuntament de la Vila Capital de la Comarca.

Reunits que fórem, sota els auspicis del benvolgut Sr. Martí Fecet, ens digueren: "Para que haya paz, tienen que marchar de aquí los carabineros, pues aquí no los necesitamos, pues estos gandules donde tienen que ir es al frente, que nosotros ya somos bastantes."

Ja ho crec que eren prou ells, quasi no cabien a la plaça Cabrinetty a prendre el sol, i per cert d'armament del més modern no els faltava pas, que rebien com a donatius d'entitats estrangeres simpatitzants amb la nostra democràcia, i ells s'ho quedaven.

D'aquest contacte en sortí una mena d'armistici, i nosaltres confiats, hi treguerem el control que havíem posat a l'entrada del poble al començament de la guerra.

El dia 24 d'abril de 1937, varen expulsar de Puigcerdà la companyia de carabiners i varen anar a refugiar-se a la Molina.

El dia 27, quan estàvem ben confiats, algú va veure que per la carretera venia de Puigcerdà, una caravana d'autos i camions i que a mig quilòmetre es paraven i en baixava una gentada. Els primers que ho varen veure van donar l'alarma i tot seguit es tocaren les campanes en senyal de perill i els pocs que es trobaven a la població, tot seguit, veïem arribar per les carreteres de la Seu d'Urgell i d'Alp altres caravanes motoritzades amb el manifest pla d'atacar-nos pel desplegament que efectuaren tot voltant el poble de tots costats.

Quan al començament de la guerra, en dissoldre's el batalló de guarnició a la Seu d'Urgell, varem poder fer-nos amb deu fusells, i això més algunes altres armes que ens havíem procurat i més les armes dels caçadors que tenien els seus respectius amos.

Permeteume que us desmenteixi categòricament que a Bellver el dia 27 d'abril no hi havia cap Guàrdia d'Assalt. Hi havia, això sí, 5 ó 6 joves que havien vingut de fora poc temps abans, que s'oferiren per quedar-se al nostre poble per ajudar-nos si ens convenia, i per cert que es varen portar com calia.

El 28 d'abril, o sigui, l'endemà de l'atac, a les 4 del matí quan ja s'havien retirat els atacants, va arribar amb una trentena de guàrdies d'assalt de Lleida manats pel comissari d'ordre públic de la Generalitat, el valent amic Francesc Viadiu Vendrell. El mateix dia a les 11 del matí, va arribar el diputat per Vic, Lluís Bru Jardí al front d'un centenar de guàrdies. Fou quan vàrem dormir tranquils una temporada.

Qui va matar el Cojo de Màlaga?

Jo sostinc que fou el poble, i no específicament ningú. Portava al seu cos set ferides quan va morir a la farga vella després d'haver estat assistit per un metge de Puigcerdà que es desplaçà a dit lloc.

Qui no va poder ésser que el matés fou el Penja - Robes, sí que és veritat; ja que des d'el lloc on va anar a amagar-se en sentir els primer trets no era possible.

I ara permeteu-me que aclareixi la història d'aquest vulgar assassí que fou anomenat "personatge", que es molt trist que es vulgui fer d'ell un heroi, ja que moltes de les famílies comarcals s'endolaren de les seves heroicitats.

Un dia del mes d'agost del 1936 vàrem sentir els tocs que donaven les campanes de l'agragat de Santa Eugènia la qual cosa ens estranyà molt, vàrem demanar per telèfon al control d'entrada si havia passat algú per allí, ens contestaren que havia passat una camioneta (coneguda a tota la comarca com la "camioneta de la mort") i els havien dit que anaven a Sta. Eugènia a buscar un vedell per a abastar de carn la Vila.

En sentir les campanades ens va semblar anormal i decidírem anar a veure el que passava, en arribar en aquell lloc, estaven garregant dos veïns per a assassinar-los pel camí als quals vàrem deslliurar.

Sembla que les campanades indicaven que tiraven els uns mentre els altres preparaven els desgraciats presoners.

Aquests elements eren dirigits i comanats pel que després coneguerem pel Penja - Robes.

Aquest individu ens prometé que no es ficaria més en els assumptes del nostre poble, i, en tornar cap al poble, vam haver de calmar els que ja havien sortit, barrant amb tota mena d'entrebancs perquè no poguessin fer la

retirada els esmentats incontrolats.

Arribant al poble, quan ja es veien salvats, demanaren permís per celebrar un míting de la seva organització; a les nou de la nit del mateix dia, a la qual cosa, naturalment, com a liberals, no ens hi negàrem. Aprofitaren aquell acte per emportar-se un home de Bellver que assassinaren a 4 Qm. a la carretera de Puigcerdà.

D'aleshores ençà les relacions quedaren sempre més molt tenses entre els responsables de les dues Viles.

Un dia, als començaments de la primavera del 37, es presentà el Penja - Robes a Bellver, a peu i tot sofocat demanant que l'admetessin al poble perquè havia topat amb l'Antoni Martin i que l'únic lloc on es veia salvat era a casa nostra, digué que el que havia fet aquella vegada a Sta. Eugènia li havien obligat els del Comitè del Cojo de Màlaga, això ens ho demanà plorant i fent promesa que aquí estaria disposat a no fer res que ens podés causar cap molèstia. Veient que pel fet de no admetre'l era home mort ens va fer llàstima i es va quedar aquí, no es traspassà mai, no cal dir que controlàrem les seves activitats ja que també podia ésser un motiu per introduir-se entre nosaltres.

D'on ha sortit que es feia una guerra verbal amb el general Queipo? Per quin conducte es comunicàven?

Desgraciadament, va demostrar a les persones indefenses que era un bon tirador. No crec que als que es poguessin defensar hagués exercit mai la seva punteria.

J.S.C.

Bellver de Cerdanya

CONTESTANT A EN BOSOM

En el número anterior de RUFACA apareixia una rèplica, que tu signaves, en relació al tema de façana del carrer Escoles Pies. En ella volies deixar palesa la teva actuació al respecte i argumentaves una sèrie de qüestions per tal de justificar-la. Si em sembla correcte actuar d'aquesta manera i que tothom té dret, el que ja no em sembla ortodoxe és voler-se treure les puces de sobre i penjar-les als demés de bones a primeres, és a dir, sense escrúpuls al no oferir la veritat, al no retreure actuacions pròpies, tan properes al feixisme, com l'intent d'aterroritzar els membres de l'ajuntament amb argumentacions més o menys legaloides, amb escamoteig de dades, amb "llatinajos" que no fan més que desorientar tothom, ... No, no et preocupis, no insistiré pel camí de treure articles d'aquesta o d'aquella llei; no, em limitaré a tornar a explicar algunes coses que, en definitiva, portaren la Comissió d'Urbanisme, i a mi mateix, a adoptar els plantejaments que vàrem fer en el seu

moment.

Voldria rebutjar, per començar, el presidencialisme que m'atorgues com a responsable de la Comissió d'Urbanisme. La teva afirmació té molt de desconeixement del verdader funcionament de la Comissió i, sobre tot, de MENYSPREU, cap els altres components de la mateixa.

Des del primer dia que vàrem començar a reunir-nos una cosa quedà molt clara en el sí de la Comissió: les decisions les preniem entre tots quan era possible, i quan no hi havia acord passar-ho al Ple (per exemple, recorda el nomenament de l'arquitecte municipal). Des seguida veierem que el puntal de la nostra futura actuació hauria d'ésser fer respectar la normativa per tothom i utilitzar el Pla General en revisió com a substitutiu del Pla del 1964. (Malgrat no t'agradi, la llei ho empara). Durant tot aquest temps que estem en l'ajuntament, ens hem anat reunint una, dues o tres vegades per setmana i no creguis que per rascar-

nos la panxa, sinó per intentar resoldre problemes de diversa índole. I no creguis que és massa agradable haver de discutir, haver de fer complir la normativa, . . . i no pensis que això ho dic per fer-nos uns màrtirs de l'ajuntament, només que ho tinguis present i que si no hagués estat per una unitat d'actuació de tota la comissió hauria estat impossible afrontar-ho.

En relació a la façana, que més puc dir? A la comissió no l'hi semblava un problema més gros que altres que hem anat tractant, però que per una actuació, jo diria, desajustada de l'alcaldia i de tu mateix, s'ha anat engrandit fins fer-li adquirir una tonalitat de desafiament, de prova. Els criteris que ens portaren a pressionar l'alcalde per aturar les obres no han variat en absolut des del primer dia: hi ha una qüestió d'estètica emparada per un projecte aprovat o bé per la possibilitat de que es presenti una adequació a la nova normativa, i hi ha una qüestió de disciplina urbanística, qüestió que no tan sols afecta la comissió, sinó tot l'ajuntament. Simplement.

Josep Peitx
Responsable de la
Comissió d'Urbanisme
de l'ajuntament de
Puigcerdà

informació

TRENES: PUIGCERDA - BARCELONA - PUIGCERDA

SALIDAS	5,05	6,30	8,37	12,15	13,52	14,10	15,25*	16,45	17,12	18,22*	20,13
DESTINO	Hosp.	Hosp.	Hosp.	Hosp.	Hosp.	Term.	Hosp.	Hosp.	Hosp.	Hosp.	Ripoll
PROCEDENCIA	Ripoll	Hosp.	Hosp.	Hosp.	Term.	Hosp.	Hosp.	Hosp.	Hosp.	Hosp.	Hosp.
LLEGADAS	8,09	9,00	9,47	10,37	12,00	13,07	15,00	17,09	18,52	21,05	23,36

*Domingos *Festivos

DIRECCION LA TOUR DE CAROL

SALIDAS	13,10	17,10
LLEGADAS	8,35	13,50 17,30

TELEFONOS DE INTERES

CRUZ ROJA	88 05 47
HOSPITAL	88 01 50 - 54
BOMBEROS	88 03 18
G. CIVIL	88 01 46
POLICIA	88 01 29
AYUNTAMIENTO	88 06 50
E. RENFE	88 01 65
C.I.T.	88 05 42
JUZGADOS	88 01 05
CORREOS	88 08 14
TELEGRAFOS	88 05 65
ADUANA	88 04 50

AUTOCAR CLUB DEPORTIVO

Po. 10 Abril S.	Polideportivo S.
16,05 horas	16,45 horas
17,05 horas	17,45 horas
18,05 horas	18,30 horas
19,45 horas	20,15 horas
20,30 horas	20,45 horas

AUTOBUSES PUIGCERDA - SEO URGELL - PUIGCERDA

PUIGCERDA S.	SEO DE URGELL S.
7,30 horas	9,30 horas
12,30 horas	14,00 horas
17,30 horas	19,30 horas

M'INTERESSA FER-ME SOCI D'AMICS DE CERDANYA

NOM I COGNOMS .....

ADRECA ..... Tel. ....

POBLACIO .....

- REBUT ANUAL 1.200 Ptes.
- REBUT SEMESTRAL 600 Ptes.
- REBUT TRIMESTRAL 300 Ptes.

ORDRE DE PAGAMENT

EL SENYOR .....

AUTORITZA AL (Banc o Caixa) .....

a carregar al seu c.c. o Llibreta d'estalvis núm .....

els rebuts corresponents d'AMICS DE CERDANYA

Signatura

CAIXA DE PENSIONS
"la Caixa"
de Catalunya i Balears

AL SERVEI DE L'ESTALVI I DEL CRÈDIT

600 OFICINES
ARREU DE CATALUNYA

A PUIGCERDÀ

José Antonio, 22

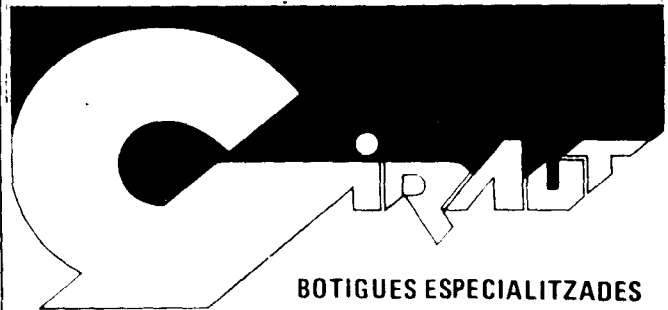
Tl.: 88 01 47

MEF, S.A.

MUNTATGES ELÈCTRICS,
DOMÈSTICS I INDUSTRIALS

Avinguda Dr. Piguillem, 3— PUIGCERDÀ (Girona)

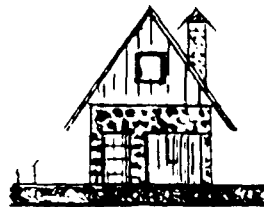
BOTIGUES ESPECIALITZADES

CARRER MAJOR. 9, 14 i 16.

PUIGCERDÀ

Palau 3

Major, 13 — Telèfon 88 06 99 — Puigcerdà

CONSTRUCCIONES
F. BRAVO

COLONIA SIMON, 17, 1o, 1a.
TELEFONO. 88 13 44
PUIGCERDA (GERONA)

ELECTRODOMÈSTICS

PIRINEU

Avinguda Dr. Piguillem, 3
PUIGCERDÀ
(Girona)

selecciones

SOUVENIRS - JUGUETERIA
ARTICULOS REGALO

LISTAS DE BODA

PLAZA DEL CAMPANARIO, 10
Tel. 88 02 77

PUIGCERDÀ

CAN BORRELL

MAS CATALÀ DE LA CERDANYA

APARTAMENTS I CUINA TÍPICA CASOLANA
MERANGES (Girona)

AMBIENT MOLT SELECTE — 40 PLACES

Reserves — Telèfon: 972-88 00 33

*CUINA DISTINGIDA I CONDECORADA
AMB EL PREMI:*

IGNASI DOMÈNEC — HOGARHOTEL-78

(Reserves per telèfon)